

Η μαγεμένη λίμνη

Αρχή του παραμυθιού. Καλησπέρα της αφεντιάς σας.

ΗΤΑΝΕ μια φορά κι έναν καιρό ένας βασιλιάς κι είχε τρεις γιους. Εμεγάλωσαν, ήρθαν σε ηλικία να παντρευτούνε. Είχε τρεις σάιτες ο γέρος ο βασιλιάς και τρία τόξα. Έδωσε σε κάθε ένα γιο από ένα τόξο και μια σάιτα και τους είπε γ' ανεβούν στο ψηλότερο μέρος του παλατιού και να ρίξει κάθε ένας τη σάιτα του, κι όπου πέσει, σε όποια αυλή, εκείνο το κορίτσι να πάρει γυναίκα.

Ανεβήκανε στο ψηλότερο μέρος του παλατιού, ρίχνει ο μεγάλος τη σάιτα του, έπεσε σε μια αυλή όπου ήτανε ένα ωραίο παλάτι. Εκεί ήτανε ένα ωραίο κορίτσι και το πήρε γυναίκα.

Ανεβαίνει και ο δεύτερος, ρίχνει τη σάιτα του σ' ένα ωραίο σπίτι, κι ήτανε ένα ωραίο κορίτσι μέσα και το πήρε κι αυτός γυναίκα.

Έμεινε τώρα ο μικρότερος. Γιατί ο βασιλιάς, πριν ακόμη τους δώσει τη σάιτα, έκαμε τρία παλάτια χωριστά από το δικό του και τους είπε: «Παιδιά μου, να παντρευτείτε, να καθίσετε στα παλάτια σας με τις γυναίκες σας και, σαν πεθάνω γώ, όποιος γινεί διάδοχος του θρόνου μου να καθίσει στο παλάτι μου.» Ευχαριστήθηκαν τα βασιλόπουλα, παντρεύτηκε ο μεγάλος, παντρεύτηκε ο δεύτερος, τώρα έχομε τον μικρό.

Ο μικρός όλο αργοπορούσε, σήμερα να ρίξει τη σάιτα του, αύριο να ρίξει τη σάιτα του. Περνούσε ο καιρός έτσι. Εκάνανε τραπέζι τα βασιλόπουλα, προσκαλούσανε τον πατέρα τους, τη μητέρα τους, διασκεδάζανε.

Εκεί που τρώγανε μια ημέρα στου αδερφού του μεγάλου, του λέει του μικρού του του γιου ο βασιλιάς: «Παιδί μου, αν θέλεις να έχεις την ευχή μου, να ρίξεις τώρα τη σάιτα σου και συ, να παντρευτείς, να ιδώ κι εγώ τη γυναίκα σου και να πεθάνω ευχαριστημένος.»

Τότε είπε το βασιλόπουλο: «Εγώ, πατέρα μου, δε θέλω να σου χαλάσω την καρδιά σου. Αύριο κι εγώ θα ρίξω τη σάιτα μου, και όπου πέσει θα πάρω κι εγώ γυναίκα.»

Εημέρωσε ο Θεός την ημέρα, ανεβαίνει στο ψηλότερο μέρος του παλατιού, ρίχνει τη σάιτα του, τη βλέπει και πήγε μακριά μακριά και έπεσε σ' ένα μέρος.

ΑΘΗΝΑ. — Μ. Γρ. Καμπούρογλου, *Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρίας της Ελλάδος* 1 (1883), 330-335.

Κατεβαίνει το βασιλόπουλο, κοιτάει αποδώ, σκοπεύει, μήτε σπίτι ήτανε εκεί που 'πεσε η σάιτα του μήτε τίποτα. Κοιτάζει να βρει τη σάιτα του πού είναι, και τι να ιδεί; Μία λίμνη μεγάλη, και μες στη μέση της λίμνης μία μπακακού και βάσταγε στα δόντια της τη σάιτα και κολύμπησε να πάει στη φωλιά της. Δε χάνει καιρό, ορμά μέσα στη λίμνη, τσακώνει τη μπακακού με τη σάιτα του.

Την παίρνει και πάει στο σπίτι του. Την έβραλε σε μια κάμαρα τη μπακακού. Μία λύπη, ένα κακό... Τι να πει στον πατέρα του; Διόχνηι όλους τους δούλους, μη μάθουνε οι νυφάδες του τίποτε και τονε περιπαίζουνε, και το ρίξε στο κυνήγι.

Μία μέρα έφερε ένα κυνήγι πολύ καλό, το κρέμασε από πίσω απ' την πόρτα και λέει: «Ας πάω στον πατέρα μου να ξεμολογηθώ, να μη το πει στ' αδέρφια μου. Αλλά αυτή ήτανε η μοίρα μου.»

Πήγε στον πατέρα του, του είπε ό,τι συνέβη. Ο πατέρας του λυπήθηκε πολύ, γιατί αδικήσε το καλύτερό του παιδί, γιατί τον αγάπαγε καλύτερα από τους άλλους δυο γιους το μικρότερο.

Του είπε: «Ε, παιδί μου, αυτό ήτανε το θέλημα του Θεού, για να μείνεις ανύπαντρος.»

Όσο ήτανε το βασιλόπουλο με τον πατέρα του, η μπακακού ενοικούρενε στο σπίτι. Βγήκε, μωρέ μάτια μου, απ' το καβούκι της κι ήτανε μια ωραία βασιλοπούλα με κάτι μεταξωτά πουκάμισα, ωραία ρούχα! Ανασκουμπώθηκε, έβανε φωτιά, εμαγέρεψε το κυνήγι, έβανε σοφρά, έβανε τα φαγιά όλα απάνω, μπήκε στο καβούκι και κάθισε στην αγκωνίτσα της.

Ήρθε το βασιλόπουλο, εμπήκε στο σπίτι του, τι να ιδεί; Συγυρισμένα, μαγερεμένα, επέντιζε το φαί.

«Μπα,» λέει, «ποιος τα 'καμε τούτα;»

Τηράζει αποδώ, τηράζει αποκει, δε λέλει κανένα. Εκάθισε, έφαγε, έβραλε και σ' ένα πιάτο της μπακακούς το καλύτερο φαί και το 'βαλε επάνω στο σοφρά, ανέβασε απάνω στο σοφρά και την μπακακού και έφυγε.

Όντες γύρισε πίσω, βρήκε το σπίτι συγυρισμένο, τα πιάτα πλυμένα όλα, κι άνθρωπο δε λέλει κανένα.

«Α, μα!» λέει. «Τούτο δεν είναι δω μέσα. Αύριο θα πάω στο κυνήγι, θα φέρω ένα κυνήγι και θα το κρεμάσω πάλι στην πόρτα και θα κρυφτώ.»

Την άλλη μέρα σηκώθηκε, πήγε στο κυνήγι, σκότωσε κάμποσα πουλιά, τα κρέμασε στην πόρτα, εντύθηκε, κατέβηκε απ' τις σκάλες, κλειδώνει την όξω πόρτα, κι ύστερα μπαίνει από μια μικρή πόρτα του

πέρβολου και έρχεται και μπαίνει στο παλάτι. Τούτη, άμα είδε πως έφυγε ο βασιλέας και άκουσε που κλείδωσε την πόρτα απόξω, βγαίνει απ' το καβούκι της και έγινε μια ωραία βασιλοπούλα,

να πει του ήλιου να σταθεί, τ' Αυγερινού να λάμψει.

Την είδε το βασιλόπουλο, π'α έχασε από την ομορφιά της. Πάει στο παραθύρι. Κείνη χτυπάει τα χέρια της. Βλέπει το βασιλόπουλο ένα βαρθακάκι, πουφ, πουφ, και ανέβανε τις ασκάλες. Καθώς επήγε μπροστά στην μπακακού, πετάει το καβουκάκι του και άρχισε τη δουλειά, γιατί έγινε κι αυτό ένα κορίτσι. Άρχισε, μάδησε τα πουλιά, μαγέρεψε, άναψε φωτιά, του βρήθησε και η βασιλοπούλα. Σαν τέλειωσε τις δουλειές της η μικρή μπακακού, μπήκε στο καβούκι της κι έφυγε. Μπήκε τότες και η μεγάλη μπακακού στο καβούκι της και κάθισε στην αγκωνή της.

Τότες το βασιλόπουλο αγάλια αγάλια, όπως ήρθε, έφυγε απ' τη μικρή πορτίτσα και ήρθε πάλι απ' τη μεγάλη πόρτα, ξεκλείδωσε κι ανέβη απάνω. Επήγε μέσα στην κάμαρα, είδε τον σοφρά έτοιμο, εκάθισε, έφαγε, ύστερα περπατούσε μέσα στην κάμαρα απάνω κάτω. Πήγε κοντά στην μπαμπακού ύστερα, τη χάιδεψε.

Της είπε: «Ε, εσύ ήσανε της τύχης μου, ό,τι κι αν είσαι. Εγώ θα μείνω ανύπαντρος. Αφού πήρες τη σαίτα μου στα δόντια σου, δε θα φροντίσω να βρω γυναίκα να πάρω. Να μου μίλαγες, τουλάχιστον, και να μου πέρναγε η ώρα μου, και να μου 'λεγες ποιος έρχεται και μου κάνει αυτά τα φαγιά.»

Η μπακακού τον εκόιταζε καλά καλά και δεν έλεγε τίποτα.

Αποδώ, αποκει, δεν ξέρω πώς, μαδεύτηκε πως η σαίτα του έλεσε σε μια λίμνη και έχει μια μπακακού στο σπίτι του.

Του λένε μια μέρα οι νυφάδες του: «Δε μας φέρνεις και μας τη γυναίκα σου να τη δούμε;»

«Εγώ δεν παντρεύτηκα,» τους λέει το βασιλόπουλο, «πώς να σας φέρω τη γυναίκα μου να την ιδείτε;»

Και το πήρε το παράπνο κι έφυγε. Πήγε στο σπίτι του, ηύρε πάλι το φαί έτοιμο, εκάθισε, έφαε.

Μια μέρα εκρύφτηκε πάλι και, καθώς επήγε να χτυπήσει τα χέρια της για να έρδει η μικρή μπακακίτσα, τρέχει το βασιλόπουλο και αρπάζει το καβούκι της μπακακούς και το ρίχνει μέσα στη φωτιά.

Τρέχει η μπακακού, φωνάζει: «Κάομοι! Κάομοι!», και αρπάζει το βασιλόπουλο το καβούκι απ' τη φωτιά και το ρίχνει μέσα σε μια χρουσή λεκάνη με νερό.

Τότε έπεσε στα πόδια της και την παροκαλούσε να μην μπει πια στο καβούκι της, να τονε λυπηθεί, και της έλεγε: «Δε βλέπεις τι υποφέρω, να μην μπορώ να βγω στον κόσμο, να με κοροϊδεούν τα αδέρφια μου, ενώ είσαι συ ωραιότερη και από τις δύο νυφάδες μου;»

Τότε του είπε κείνη ότι «Η οικογένειά μου είναι βασιλική, και ο Θεός μάς καταράστηκε και βούλιαξε το βασιλείο μας. Και για να ζούμε και να υποφέρουμε, μας έδωσε ο Θεός τούτο το καβούκι, για να ζούμε μέσα στη λίμνη, και είναι και τα αγαθά μας μέσα στη λίμνη, το βίος μας, όλα μας. Και ένας μάγος μάς είπε ότι, σα βρεθεί κανένας και με αγασήσει και δε βλαστημάει την ώρα που με ηύρε, θα γίνω άνθρωπος κι εγώ. Έμενα μπακακού για να σε δοκιμάσω. Αφού σε είδα πως είσαι τόσο καλός άνθρωπος, θα σε κάμω ευτυχή και θ' αφήσαμε τις νυφάδες σου να μείνουνε με τα περιγέλια τους.»

Τότε κείνος ευχαριστήθηκε πολύ για την ευτυχία του. Του είπε κείνη να ρίξει το καβούκι μέσα στο πηγάδι, για να είναι πάντα δροσερή. Έριξε το καβούκι.

Της είπε κείνος: «Όσο θέλεις καθόμαστε οι δυο μαζί και δε λέμε σε κανένα τίποτις.»

Μια μέρα ήτανε τα γενέθλια του γέρου του βασιλέα. Ο μεγάλος ο αδερφός έκανε τραπέζι και τους προσεκάλεσε όλους να πάνε.

Τον κοροϊδεύανε, λοιπόν, αυτόν τον μικρό. Του λέγανε: «Δεν μας φέρνεις και συ τη γυναίκα σου να την ιδούμε, να πούμε τίποτα να διασκεδάσουμε;»

Κείνος έφυγε και πήγε στο σπίτι λιγάκι λυπημένος.

Του λέει η γυναίκα του: «Τι έχεις και είσαι λυπημένος;»

«Τι να 'χω; Κάνουν τραπέζι, ο μεγάλος μου αδερφός, γιατί είναι τα γενέθλια του πατέρα μου, και για να με μασκαρέψουνε μου λένε και μένα να πάω με τη γυναίκα μου.»

«Καλά,» λέει αυτή. «Αν θέλεις πάμε και, αντί να μασκαρέψουνε εκείνοι εμάς, θα μασκαρέψουνε εμείς εκείνους. Άντε να πας εκεί στη λίμνη που μ' έπηρες και να φωνάζεις: "Κάινανα, κάινανα!" Έλπειτα θ' ακουσεις: "Πίκικι, πίκικι!" Θα πεις: "Μ' έστειλε η θυγατέρα σας η Ανδούλα, να μου δώσετε μια χρυσή βεργίτσα που 'χει στην αγκωνίτσα, και μια αργυρή, και να μου δώσετε ένα αβγό χηνίσιο και δυο κοττίτσια," και να τα πάρεις αυτά νά 'ρθεις.»

Εκείνος, ο κακόμοιρος, ό,τι του έλεγε το έκανε. Επήγε στη λίμνη, εφώνηξε όπως του είπε η γυναίκα του, του δώσανε τις δύο βέργες και τα τρία αβγά, κι ήρθε στο σπίτι.

Τότες κείνη αρώτησε τον άντρα της: «Πότε είναι το τραπέζι;»

Της είπε κείνος: «Ταχύ.»

Τότε την άλλη μέρα κείνη χτυπάει μία τη χρυσή βεργίτσα, πετάχτησαν τρεις σκλάβες από μέσα: χτυπάει δύο, βγήκε μια σκλάβη με ένα κνεστρο γεμάτο ρούχα χρυσά, γυναικεία και αντρικήα, διαμαντικά, μπλεξίκια. Σπολιάστηκε αυτή, στολιάστηκε ο άντρας της με χιτσίρια μαλαματένια, με ρολόγια, με γούνες και με ολόχρυσα φορέματα. Τότε έδωσε την ασχημμένα βέργα στους δούλους και πήγανε τη βέργα κάτω στο καλντιρίμι και γίνηκε ένα ωραίο αμάξι ολόχρυσο με τέσσαρα αλόγατα ολόασπρα και καρτεροδύσανε στην αυλή. Χτύπαγαν τα πόδια τους κάτω στα καλντιρίμια και πέταγαν φωτιές.

Οι συννυφάδες της μπαίνανε, βγαίνανε, γελούσανε: «Χα, χα, χα! Πότε θά'ρθει η μπακακού;» και «Πότε θά'ρθει η μπακακού;»

Εκεί που «χα, χα, χα!» γελούσανε, βλέπουνε ένα ωραίο αμάξι με δούλους χρυσοστυμένους, με τέσσαρα αλόγατα τ' αμάξι, και στάθηκε στην πόρτα τους. Κοιτάζουνε με περιέργεια ποιος θα κατεβεί αποδώ. Βλέπουν και κατεβαίνουν οι δούλοι και πιάνουν μια ωραία κυρία απ' το χέρι και την κατεβάζουν απ' την άμαξα. Κοιτάξ' η μια την άλλη. Κατεβαίνει και το βασιλόπουλο από πίσω.

Τρέχουνε τα δυο του αδέρφια, ανεβάζουν τη νύφη απάνω. Πηγαίνει κείνη, φιλεί το χέρι του πεθερού της, την αγκάλιασε ο πεθερός της, την εφίλησε, του δίνει και το χηνίσιο αβγό του πεθερού της. Φιλεί το χέρι του ενός αντραδέρφου, του δίνει το ένα κοτίσιο αβγό. Φιλεί το χέρι του άλλου αντραδέρφου, του δίνει το άλλο αβγό.

Αρχινάν τα γέλια εκείνες: «Βι, χαρά στο πιακέσι! Αβγά μας έφερε!»

Εκείνη δεν είπε τίποτα, μόνε εχαμονέλασε. Τότες είπε του πεθερού της να σπάσει το αβγό – και τι να ιδούνε; Ένα ωραίο στέμμα μέσα, όλο διαμάντι. Το παίρνει μονάχη της με το χέρι της και το βαίνει στο κεφάλι του πεθερού της. Σπάσανε και τα άλλα δυο, και είχανε μέσα από ένα ρολί με διαμαντένιες αλυσίδες.

Τότες είπανε το αντρόγενο: «Η σημερινή ημέρα σας είναι και η ημέρα του γάμου μας.»

Την εόρτασαν με μεγάλη μεγαλοπρέπεια και όργανα, τούμπανα, χαρές μεγάλες. Έγινε την ίδια μέρα ο γάμος και κουβαλήσανε απ' τη λίμνη όλη την προίκα της Ανθούλας.

Και ζήσανε κείνοι καλά κι εμείς καλύτερα.

Η Τρισεύγενη (Τα τρία κίτρα)

Αρχή του παραμυθιού. Καλησπέρα της αφεντιάς σας.

ΗΤΑΝΕ μια φορά κι έναν καιρό μια βασιλίτσα κι ένας βασιλέας και δεν εκάνανε παιδί. Παρακαλούσανε το Θεό να τους δώσει ένα παιδί και τάξανε, άμα γεννήσουν παιδί, να τρέχει μία βρούση τρεις ημέρες λάδι, τρεις ημέρες μέλι και τρεις ημέρες βούτυρο, να πηγαίνει ο κόσμος να παίρνει. Ήτανε καλή ώρα και ο Θεός άκουσε την επιθυμία τους και εγκαστρώθηκε η βασιλίτσα. Χαρές, κακό, βάλε πια με το νου σου. Στους εννέα μήνες εγέννησε η βασιλίτσα. Έκαμε ένα αρσενικό παιδί. Εμεγάλωσε το παιδί, έγινε χαριτωμένο, αλλά το τάμα τους αλημονήσανε να το κάμουνε.

Και μια νύχτα βλέπει η βασιλίτσα στον ύπνο της και πάει μια γυναίκα και της λέει: «Εγώ το παιδί σ' το 'δωσα, αλλά εσύ το τάξιμό σου ξέχασες να το κάνεις. Δεν ηξέρεις που μπορώ να σ' το πάρω πίσω το παιδί που σου 'δωσα;»

Σηκώθηκε η βασιλίτσα κατατρομαγμένη και λέει στον άντρα της: «Ποτό, τι κοντεύαμε να πάθουμε! Ξεχάσαμε να κάνουμε κείνο που τάξαμε στο Θεό, να τρέχει η βρούση τρεις ημέρες λάδι, τρεις ημέρες μέλι και τρεις ημέρες βούτυρο.»

Αμέσως διάταξε ο βασιλέας να κάμουνε μια βρούση στην αυλή του παλατιού και να πάνε να κουβαλήσουν μέλι, λάδι και βούτυρο, να το βάνουν στη βρούση να τρέχει, για να παίρνει ο κόσμος να εύχεται στο βασιλόπουλο.

Αφού περάσανε τρεις ημέρες και πήρε όλος ο κόσμος και έπαψε να τρέχει η βρούση, τότες το 'μαθε μια γριά πολύ γριά και πήγε να μαζέψει κι αυτή όπως μπορούσε κομμάτι βούτυρο. Εμάζευε, λοιπόν, με το δάχτυλό της και το 'βραζε στο κουρουτάκι της. Το βασιλόπουλο από πάνω από το παράθυρο την έβλεπε και γελούσε. Άμα γέμισε το κουρουτάκι της, πετάει μια πέτρα και της το τσακίζει και της χύθηκε όλο. Τότες έκαμε απάνω τα μάτια της και είδε το βασιλόπουλο.

«Άχ, βασιλόπουλό μου, τι μου 'καμες; Να σου καταραστώ δε βαστά η καρδιά μου.» του είπε, «μονάχα σου λέω: Από της Τρισεύγενης τα χέρια να μη γλυτώσεις!»

Το είπε κι έφυγε κι έγινε άφαντη η γριά.

ΑΘΗΝΑ. — Μ. Γρ. Καμπούρογλου, *Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος* 1 (1883), 158-167.

Έτσι το πρωί ήρθανε οι φύλακες και, σαν είδανε πως είχε κοιμημένο και κείνο το ζήτημα, «Μπράβο!» του λένε. «Έλα να πάρεις και τη πεντάμορφη.»

Τον επήρανε και τον βγάλανε στην αυλή, που ήτανε σαράντα κορίτσια ούλα το ίδιο ανάστημα, τ'α ίδια σκουτιά, που δε ξεχώριζες τη μία από την άλλη.

«Ε,» του λένε, «διάλεξε και πάρε όποια από δαύτες είναι η πεντάμορφη.»

Τότες απολαίει εκείνο τη μέλισσα και τήραγε που θα πάει να καθίσει, χωρίς να τον καταλάβουνε οι φυλάκοι.

Σαν είδε που κάθισε στη μεσιανή, τρέχει και τη βουτάει.

«Ναι,» λέει, «τούτη δέλω να πάρω!»

«Άξιος!» λένε οι φυλάκοι. «Πήρες τη πεντάμορφη!»

Τότε καρβαλικεύει τ' αλογό του, βάνει τη πεντάμορφη πισωκάπουλα και τρέχει στη πολιτεία.

Ο σπανός, που ήτανε στο λιακό του παλατιού και αγνάντευε με το σάλι, σαν τον είδε και ερχότανε, τρέχει, κατεβαίνει τη σκάλα και, άμα έφτασε στην πόρτα, ότι ήθελε να ξεκαβαλικέψει το παιδί, πάει και του λέει με θυμό: «Βρε δω μου τήνε τη πεντάμορφη!»

Το παιδί πήγε να του την αφήσει, μα κείνη, σαν είδε το σπανό, τον άρχισε με θυμό και του είπε να φύγει από τα μάτια της, γιατί κείνος είναι άντρας της που την ήφερε.

Τότες ο σπανός αρπάζει το παιδί από τα πόδια και το πετάει από τα πεντένια του κάστρου και το σκότωσε.

Τρέχει τότες η πεντάμορφη, παίρνει το λείψανό του και αρχίνησε με τ' αδάνατο νερό, με κάτι λόγια μαγικά, και το ανάστησε.

«Αχ,» λέει, «εμπόρεσα να σ' αναστήσω, κι ας πάει!»

«Μα τι,» λέει το παιδί σαστημένο. «Ήμουνα πεθαμένος;»

«Ναι,» του λέει κείνη. «Σε σκότωσ' ο σπανός, κι εγώ σ' ανάστησα.»

Τέλος πάντων, είδε το παιδί πως ετελείωσε πια ο όρκος του, γιατί πέθανε και γύρισε, και πάει στο βασιλιά και του τα μαρτύρησε ούλα και του 'δειξε και την πιστόλα.

Τότες ο βασιλιάς διάταξε να δέσουνε το σπανό σε τέσσερα αλόγα και να τονε σκοτώσουνε έτσι.

Επάντρεψε ύστερα τη πεντάμορφη του κόσμου με το παιδί του, εκάλεσε και τη μάνα του, κι εκάτσανε κείνοι καλά κι εμείς καλύτερα.

Τα χρυσά μήλα του βασιλιά

Τον τζαιρόν της αστασιάς, που είδεν πείναν στον τόπον μας, ο τζύρης μας εφόρτωσεν το γαδούριν του κρασίν τζ' ελάμησεν με άλλους χωρκανούς να παν στην χώραν να το πουλήσουν, για να γοράσουν πράματα που εν έδει ο τόπος μας, σαν αλεύρι, ρυζίν, ζάχαρην τζαι ψωμίν. Εκάμνασιν τρεις μέρες να παν τζαι να 'ρπον. Την τρίτην ημέραν, όσον τζ' εσκοτεινιάζεν, εκάτσαμεν τζ' εκαρτερούσαμεν τον τζύρην μας πόν νά 'ρτει να μας φέρει πουλλάν να φάμεν τζ' ύστερα να τζιμηθούμεν. Καρτέρα καρτέρα, παραπάνω εσκοτεινιάζεν τζ' εκαρτερούσαμεν εμείς. Η μαμμού μας τζαι τέσσαρες εμείς καθούμασιν γύρω 'πού την φωδικιάν τζ' εβράζαμεν. Η μαμμού μας, άμα είδεν πως αρκούσεν νά 'ρτει ο τζύρης μας, λαλεί μας: «Να σας πω έναν παραμύθιν, για να μεν νυστάξομεν.» Τζαι άρτζεψεν το παραμύθιν τούτον που 'ν να σας πω τωρά. Αρκίνηρεν με τούτα τα λόγια:

*Κότζινη κλωστή κλωσμένη,
στην ανέμην τυλιμένη,
δώσ' της πάτσον, κλότσον να γυρίσει,
παραμύθιν ν' αρκινήσει.*

ΜΙΑ βολάν τζαι έναν τζαιρόν είδεν έναν βασιλέαν που 'δεν ένα περβόλιν γεμάτον δεντρά πολλών λογιών που κάμναν πολλά καλά φρούτα. Στον καλλύτερον τόπον του περβόλιου είδεν έναν δεντρόν που έκαμεν χρυσά μήλα. Το εσταπίζεν τακτικά τζαι επότιζεν το πάντα. Εφορτώννετουν κάθε χρόνον καρπούς, που τους ελαλούσαν «χρυσά μήλα του βασιλιά». Άμα ήρτεν ο τζαιρός που ψηθήκαν τα μήλα, έκοφκεν ο βασιλέας τζαι έτρωσεν τζαι ευκαριστίετουν πολλά.

Μιαν νύχταν που έκαμεν περίπατον ο βασιλιάς, επήεν τζαι στο περβόλιν που ήταν ο δεντρόν 'πού τα χρυσά μήλα για να το περιχάρει, που γυάλλιζαν τα χρυσά μήλα. Σαν έστεκεν τζαι εθώρεν, άκουσεν έναν κατδιαρισμόν, τζαι είεν έναν δέριν τζ' εποταβρίστην τζαι έκοψεν έναν χρυσόν μήλον τζαι έφυεν. Τούτον το πράμαν εσυνέχισεν πολλές φορές, τζ' εχάννετουν κάθε μέρα τζαι έναν μήλον.

Ο βασιλέας είδεν τρεις γιούδες, τζαι εφώναξεν τους τζαι είπεν τους ίντα 'ν που γίνεται στο περβόλιν όπου ήταν η μηλιά με τα χρυσά μήλα. Ο βασιλιάς είπεν στον μιάλον γιον του να πάει την νύχτα να γλέπει να πιάσει τον κλέφτην. Την άλλην νύχταν ο μιάλος γιος του βασιλέα έπιασεν τον όσιπέττον του τζ' επήεν τζαι εκάτσεν 'πού κάτω

ΠΑΛΛΙΧΩΡΙ (ΚΥΠΡΟΣ). — Θ. Γ. Κυριακίδης, *Λαογραφική Κύπρος* 1 (1971), 127-133.

στην μηλιάν τ' εκαρτέραν τον κλέφτην να τον πιάσει. Το βασιλόπουλλον εκαρτέραν πολλήν ώραν, μα εν εφαινετουν κανένας. Στην πολλήν ώραν που καρτέραν, εποτζοιμήθηκεν. Κοντά στα μεσάνυκτα εποκιάστηκεν τ'ζαι άκουσεν ένα βουσιμόν τ'ζαι μιαν κατ'ιαρίστραν, που φοήθηκεν τ'ζαι εσηκώδην τ'ζαι έφθεν. Ήταν ο δράκος, τ'ζαι ήρτεν τ'ζαι έπιασεν έναν μήλον τ'ζαι έφθεν.

Όταν επήεν στο παλάτιν τ'ζαι ειπεν το του τζυρού του, εθμωδήν του πολλά τ'ζαι την άλλην νύχταν έπεφεν το δεύτερον βασιλόπουλλον, αμμά τ'ζαι τούτος, άμα άκουσεν τον βουσιμόν, εφοήδην τ'ζαι έφθεν τ'ζαι τούτος. Να τ'ζ' ο δράκος, έπιασεν άλλον μήλον τ'ζαι έφθεν.

Να μεν τα πολλυλοούμεν, ο βασιλέας έπεφεν το μιτσύν βασιλόπουλλον, τον τρίτον γιον του. Το τρίτον βασιλόπουλλον έβαλεν τα δυνατά του να πιάσει τον κλέφτην. Έπιασεν το σπαδίν του τζυρού του, εκόνισέν το καλά τ'ζ' επήεν πριν να βουττήσει ο ήλιος, επήεν τ'ζαι κάμποσα ξύλα τ'ζ' άφεν λαμπρατζιάν, τ'ζ' εκαρτέραν όζυπνος. Κατά τα μεσάνυκτα άκουσεν ένα βουσιμόν τ'ζαι καρκασαλλίκκιν τ'ζ' ετοιμάστην να πολεμίσει με τον κλέφτην των μήλων. Ο δράκος, άμα έφτασεν κοντά στην μηλιάν, εποτ'αφρίστην να πιάσει μήλον. Το βασιλόπουλλον ήτον έτοιμος τ'ζ' ετράβησεν το σπαχίν του τ'ζ' εκτύπησεν τον δράκον πάνω στο δέριν τ'ζαι έκοψέν του τα δακτύλια τ'ζ' έτρεδεν γαίμαν. Έφθεν ο δράκος, τ'ζαι το βασιλόπουλλον επήεν στο παλάτιν τ'ζ' ειπεν ίντα 'ν που έγινεν.

Έκατσαν ούλλοι τους τ'ζ' ειπαν πρέπει να πάσιν να βρουν τον δράκον να τον σκοτώσουν, για να γλυτώσουν τα χρυσά μήλα.

Την άλλην ημέραν οι τρεις γιούδες του βασιλέα, έσασέν τους η μάνα τους κάμποσα ποξομάδικα τ'ζαι πολλά ψομιά τ'ζαι φαγητά, επιάσαν στρατάν να παν να βρουν το δράκον. Επήαν στο περβόλιν κοντά στην μηλιάν που ειδεν γαίματα, γιατί που κόπην το δέριν του δράκου έσταζεν πολλύν γαίμαν, τ'ζ' όποθδεν έρεσεν, έσταζεν γαίμαν, τ'ζαι τα βασιλόπουλλα επιάσαν την μαλαήν του τ'ζαι επαρπατούσαν 'ποτ'ζει που έσταζεν γαίμαν. Λάιμα τ'ζαι να παν, εφτάσαν σ' έναν τόπον που ειδεν σταξές γαίμαν. Εστάθησαν τ'ζ' επελετήθησαν τ'ζ' ειδαν ότι οι σταξές εφτάνναν σ' έναν λάκκον τ'ζ' εχάννονταν πιον.

Λαλούσιν ότι «Έμ μες στο λάκκον ο δράκος. Να κατεβούμεν να τον εύρουμεν, τωρά πόν πληγωμένος, να τον σκοτώσουμεν.»

Οι δκυοι μιάλοι εφούνταν να κατεβούν στον λάκκον.

Ο μιτσός λαλεί τους: «Εν να κατεβώ εγιώ. Να με δέσετε με ένα όδονίν τ'ζαι να με καρτεράτε δα χαμαί. Άμα σκοτώσω τον δράκον, να με βκάλετε πάνω.»

Εδέχτησαν τ'ζ' εκατεβάσαν τον μέσα στον λάκκον τ'ζ' εκαρτερούσαν, ώσπου να τους φωνάξει ο μιτσός να τον τραβήσουν πάνω.

Άμα εκατέβην το τρίτον βασιλόπουλλον μες στον λάκκον, ειδεν μιαν πόρταν κλειστήν. Κτυπά, τ'ζ' επολογήθην μια κοπέλλα τ'ζ' ήρτεν τ'ζ' άνοιξέν του. Ήταν μια όμορφη κοπέλλα τ'ζ' ούλλη μέρα άλεδεν ασήμιν.

Λαλεί του: «Γιε μου, πουλλιν πετάμενον εν μπορεί να 'ρτει δα μέσα, τ'ζαι έπιασες τ'ζ' ήρτες; Εν να σε φάει ο δράκος.»

'Πολοάται τ'ζαι το βασιλόπουλλον τ'ζαι λαλεί της: «Τ'ζ' εγιώ τ'ζεινον γυρεύκω, να τον σκοτώσω.»

«Άμα εν έτσι, να πάεις στην διπλανήν κάμαρην, τ'ζ' εν η άλλη μου αδερφή τ'ζαι τ'ζείνη εν να σου παραντζείλει ίντα 'ν πόν να κάμεις.»

«Καλόν.» λαλεί της, «τ'ζαι 'πουδία πάω.»

Εξέην 'πού την κάμαρην του τ'ζ' επήεν εις την άλλην που του ειπεν. Κτυπά την πόρτα, τ'ζ' επολογήθην η άλλη κοπέλλα τ'ζ' άνοιξέν του.

Θωρεί τον τ'ζαι λαλεί του: «Καλώς το παλληκάριν.»

Μπαίνει μες στην κάμαρην της τ'ζ' ειδεν που άλεδεν χρυσάφιν.

Τ'ζαι λαλεί του: «Παλληκάριν μου, δα μέσα δα πουλλιν πετάμενον εν έρκεται. Εσου πώς τ'ζ' ήρτες; Εν να σε φάει ο δράκος.»

«Τ'ζαι εγιώ εν τον δράκον που γυρεύκω, για να τον σκοτώσω.»

«Άμα εν έτσι, να πάεις στην άλλην κάμαρην, τ'ζαι εν η σρφή μας η μιάλη, να σου παραντζείλει ίντα 'ν πόν να κάμεις.»

Το βασιλόπουλλον επήεν εις την τρίτην πόρτα τ'ζ' εχτύπησεν, τ'ζαι άνοιξέν του μια πολλά όμορφη κοπέλλα, τ'ζαι ειεν που άλεδεν διαμάντια.

Τ'ζαι λαλεί του τ'ζαι τ'ζείνη: «Ίντα 'ν που γυρεύκεις δα μέσα, λεβένη μου; Πουλλιν πετάμενον εν μπορεί να 'ρτει, εσου ίντα ήρτες; Εν να σε φάει ο δράκος, τ'ζαι εν κρίμαν έτσι νέος να χαθεί.»

Λαλεί της: «Τ'ζ' εγιώ εν τ'ζείνον που γυρεύκω, να τον σκοτώσω.»

«Άμα εν έτσι, να σου παραντζείλω ίντα 'ν πόν να κάμεις, τ'ζ' αν τα καταφέρεις, εν να γλυτώσουμε τ'ζ' εμείς 'πού τα όέρκα του. Ο δράκος εν πληγωμένος, εν κοιμένον το δέριν του, τ'ζ' επήεν κάτω στο περβόλιν να τζοιμηθεί. Ξεβα 'πό τούτην την πορτούν τ'ζαι λάιμε ολόδια κάτω. Εν να δεις μιαν δοξαμένην, τ'ζ' εν να πιπέφτει 'πού κάτω 'πού τον δεντρον. Αν δεις τ' αμμάδικα του τ'ζαι εν ανοικτά, τζοιμάται βρατόν ύπνον, ή τ'ζαι αν εν βραούμενα, εν όζυπνος τ'ζαι (κατύθη σου!) εν να σε φάει.»

«Μεφ φοόσαι, τ'ζ' εν δουλειά δική μου.»

Τζ' ελάμνησεν να πάει νά βρει τον δράκον. Ήταν κοντά στο μεσομέριν, που έκρουζεν πέτρες ο ήλιος, τζαι το βασιλόπουλλον έσασεν το σπαθίν του τζ' είδεν το έτοιμον. Σαν επήλυνεν, άκουσεν ένα ρουχαλιγόν τζαι παρατηρά κοντά στην δοξαμένην, πό κάτω στο δεντρόν, τον δράκον τζαι τζοιμάττα. Τ' αμμάδικα του ήταν σαν τες κούτιπες μιάλα: ετζοιμάτουν βαρετόν ύπνον. Εκόντεψέν του κοντά του τζαι με το σπαθίν του έωκέν του μιαν τζ' εσκότωσέν τον.

Ο δράκος εξύπνησεν τζαι λαλεί στο βασιλόπουλλον: «Δώσ' μου άλλην μιαν, βρε παλληκάριν μου, να σε χαρώ!»

'Πολοάττα το βασιλόπουλλον τζαι λαλεί του: «Μιαν φοράν με γέννησεν η μάνα μου, τζαι μιαν σπαθικιάν σου δικω.»

Έτσι εσκότωσεν τον δράκον τζ' εστράφην πίσω που ήταν οι κοπέλλες τζ' είπεν τους πως εν έδει πιον δράκον, εσκότωσέν τον.

Οι κοπέλλες εχάρηκαν, γιατί εγλυτώσαν 'πού τα άεργα του δράκου που τες ετυράννειεν κάθε μέρα.

«Έ, τωρά ίντα 'ν που 'ν να κάμωμεν;»

Λαλεί τους το βασιλόπουλλον: «Να σάσετε τα πράματά σας τζαι να φύομεν. Εν οι αρφούες μου 'πό πάνω 'πού τον λάκκον, να μας τραβήσουν να βρούμεν τζαι να πάμεν ολοίδια στο παλάτιν του τζουρού μου, που άμα μάδει πως εσκότωσα το δράκον, εν να ευκαριστηθεί πολλά, τζ' εν να ζήσουμεν ούλλοι μας στο παλάτιν.»

Οι κοπέλλες εσέφτουσαν ίντα 'ν να κάμουν, να πάσιν ή να μείνουν, αλλά εσκεφτήκαν πως μόνες τους εν εν καλά να μείνουν. Τζ' εποφασίσαν τζ' εκρωστήκαν του βασιλόπουλλου να παν μαζίν του. Εσάσαν τα πράματά τους, τα ασήμια, τα χρυσά τζαι τα διαμαάντια τζ' ό,τι είχασιν, εκάμαν τα πακέττα τζ' εφωνάξαν τους άλλους δικω, που καρτερούσαν 'πό πάνω 'πού τον λάκκον, να τους τραβήσουν με τα όδοινα πάνω.

Το βασιλόπουλλον λαλεί των κοπέλλων: «Άτε να σας δήσω, να ξεβείτε πρώτα εσείς τζαι τα πράματά σας, τζαι ύστερα να ξεβώ τζ' εγιώ.» «Οι,» λαλούν οι κοπέλλες, «να ξεβείς εσύ πρώτα, γιατί, αν βρούμεν εμείς πρώτα, μπορεί οι αρφούες σου να μεσ σε βγάλουν τζαι να πουν του τζουρού σου πως εν τζέινιοι που σκοτώσαν τον δράκον, τζαι να τους δώσει παξίσιν, τζαι να του πουν πως εσού εχάθης.»

Εσυχητούσαν πολλήν ώραν ποιος εν να ξεβεί πρώτα.

Ύστερα 'πού λλίον εδεχτήκαν να βκουν οι κοπέλλες, μα είπαν του: «Αν τύσει τζ' εν σε βγάλουν πάνω, να σου δώσουμεν 'πό 'ναν πράμιαν να βαστάς: τζ' αν μείνεις δα κάτω, εν να το ξέρουμεν τζαι να σε γυρεύουμεν να σε εύρουμεν.»

Η μια κοπέλλα έδωκέν του ένα φιντούκκιν που είδεν μέσα μιαν φορεσιάν που ήταν στολισμένη με τον ήλιον, το φεγγάριν τζαι με ούλλα τ' άστρα που έδει ο ουρανός. Η δεύτερη έδωκέν του έναν αθάσιν τζαι μέσα εχωρούσεν μια φορεσιάν που είδεν ζωγραφιάν την γη τζ' ούλλα τα δέντρα τζαι τα ζώα πάνω της. Η τρίτη έδωκέν του έναν κορούδιν που μέσα εχωρούσεν μιαν φορεσιάν μεταξωτήν τζαι πλουσιμένην με την θάλασσαν τζαι ούλλα τα ψάρκα της.

Λαλούν του: «Με τον τζαιριόν ο βασιλιάς κάπ εν να μας ζητήσει, τζ' εμείς, για να δεχτούμεν, εν να ζητήσουμεν να μας κάμει τούτες τες φορεσιές: τζ' αν βρεθεί πλάσμιαν να τες κάμει, εν να ξέρουμεν πως ήρτες τζ' εσού πάνω. Για να ξεβείς 'πού τον λάκκον, να σου παραντζείλομεν ίντα 'ν πόν να κάμεις, αν τύσει τζαι εν σε βγάλουν οι αρφούες σου.» Λαλούν του: «Αύριον το μεσομέριν να πάεις κάτω στο περιόλιν, τζαμαί που σκότωσες τον δράκον. Πάνω στα δειλή της δοξαμένης εν νά 'ρτουν δικω αρνιά, έναν άσπρον τζαι έναν μαύρον. Εν να απτηρούν 'πού την μιαν άκραν στην άλλην της δοξαμένης. Να βουτήσεις να πιάσεις το άσπρον αρνίν, τζαι να σε βγάλει πάνω 'πού τον λάκκον, τζαι νά 'ρτεις να μας εύρεις. Παρατήρα, όμως: Αν πιάσεις το μαύρον αρνίν, εν να σε πάρει στον ακάτω κόσμον, τζαι εν να χαθείς.»

«Καλόν,» λαλεί τους.

Άμα εξηγηθήκαν, ετοιμαστήκαν να βκουν 'πού τον λάκκον. Εφωνάξαν τους άλλους δικω, τζαι εσύραν τους το όδοινίν τζ' εβγάλαν πάνω τα πράματα τζ' ύστερα τες κοπέλλες. Έμεινεν τελευταίος το βασιλόπουλλον. Τζαι την ώραν που δήτην με το όδοινίν τζ' ετραβήσαν τον λλίον, εκόψαν το όδοινίν τζαι έπτεσεν μες στον λάκκον.

Οι άλλοι δικω επίασαν τες κοπέλλες τζαι τα πράματα τζαι επήσαν στον τζούρην τους τζ' είπαν του πως εσκοτώσαν τον δράκον τζαι ήρσαν τζαι τούτες τες κοπέλλες. «Τζαι εφέραμέν τες,» είπαν, «γιατί εν τούτες που μας επαραντζείλαν τζ' εσκοτώσαμεν τον δράκον. Ο αρφός μας εν μας ακλούθησεν. Εφοήτην τζαι έφυνε τζ' εχάθην, εν ηξέρομεν πού επήεν.»

Τωρά ας πούμεν ίντα 'ν που κάμνει το βασιλόπουλλον μέσα στον λάκκον. Έκατσεν τζ' εσυλλοάτουν ίντα 'ν πόν να κάμει για να μπορέσει να βκει 'πού τον λάκκον. Αθθυμήτην τα λόγια των κοπέλλων τζαι, άμα επούλλωσεν ο ήλιος τζαι έγινεν μεσομέριν, επήεν κάτω στο περιόλιν κοντά στην δοξαμένην, που 'ταν γεμάτη νερόν, τζ' είδεν τα δικω αρνιά ν' απτηρούν 'πού την μιαν άκραν ως την άλλην. Επήεν κοντά τζαι εσεσινάρησεν να πιάσει το άσπρον αρνίν, αμιά εν τα κατάφεραν τζ' ήρτεν μες στην αγκαλιάν του το μαύρον αρνίν. Έτσι εκατέβα-

σεν το βασιλόπουλον εις τον ακάτω κόσμον. Εξαπόλησέν τον μες σ' έναν δάσος τζαι εχάθην το μαύρον αρνίν. Πού το μαράζιν του έκασεν 'πού κάτω σ' έναν δέντρον μιάλον για να 'πνάσει.

Σαν εσυλλοάτουν μόνος του, άκουσεν κλάματα τζαι αναστεναγμούς. Σηκώννεται τζ' επαρκάτησεν λλίον τζ' ειδεν πάσ' στον όχτον του ποταμού μίαν κοπέλλαν με ολόσπτρα ντυμένην τζ' εβάσταν τες βούτσες της τζ' έκλαιεν.

Εκόντεψεν κοντά της τζ' εούντυσέν της: «Π' έπαδες, κοπέλλα μου, τζ' είσαι μόνη σου μες σ' τούτον το άγριον δάσος.»

Επολοήθη η κοπέλλα τζαι λαλεί του: «Φύε γλήθρα, γιατί εν ώρα του δράκου πόν νά 'ρτει να με φάει, τζ' εν κρίμαν να χαθείς τζαι εσού, εν να σε φάει τζ' εσέν! Ήταν η τύχη μου σήμμερα εμένα να με στείλουν του δράκου να με φάει, για ν' αφήσει το νερόν να πάει στην πόλην, για να μεν πεθάνουν 'πού την δίψαν.»

'Πολοάται το βασιλόπουλον τζαι λαλεί της: «Μεν φοάσαι τζ' εν να σε γλυτώσω, τζαι να 'δει η χώρα σας πάντα νερόν τζαι να γλυτώσουν τζαι τόσα πλάσματα που εν να έπρωεν ο δράκος.»

Σαν εκουβεντιάσαν, ακούσασιν έναν βουισμόν, τζ' επολοήθη η κοπέλλα τζ' είπεν: «Εν ο δράκος τζ' έρκεται!»

Το βασιλόπουλον τότε εσάστην, να 'νοι έτοιμιον, άμα έρτει κοντά του ο δράκος, να πολεμίσει παλληκαρίσια τζαι να γλυτώσει τζαι την κοπέλλαν.

Άμαν ήρτεν κοντά ο δράκος, λαλεί: «Όου, εστείλαν μου δικο σήμερα! Εν να φάω τον έναν το μεσομέριν τζαι τον άλλον την νύχταν.» Τζ' ετοιμάστην ν' αρπάξει την κοπέλλαν.

Το βασιλόπουλον ήταν έτοιμον τζ' εκρατούσεν το σπαθίν του τζ' εμούνταρεν πάνω στον δράκον, τζαι 'πού την πρώτην σπαθικιάν έριψέν τον κάτω. Έβαλεν μίαν μουγκαρκάν, τζαι θωρείς τον δράκον χαμαί να λαγγοδέρνεται, τζαι ύστερα 'πού λλίον εψόφησεν. Η κοπέλλα, όταν είδεν πως εγλύτωσεν, εγονάπισεν τζ' εδόξαζεν τον Θεόν που την εγλύτωσεν 'πού τα νύδια του δράκου.

Ευκαρίστησεν το βασιλόπουλον τζαι λαλεί του: «Τωρά να πάμεν μαζίν στην πόλην, στο σπίν του τζυρού μου, να του ποιύμεν ίντα ν' πώγινεν. Ο τζύρης μου ένι βασιλέας του τόπου τούτου τζαι εν να σε ευκαριστήσει πολλά. Ο, τι του ζητήσεις εν να σου το δώσει.»

Λαλεί της το βασιλόπουλον: «Λάμνε μόνη σου, γιατί εγιώ είμαι 'ποσταμένος πολλά ώσπι να σκοτώσω τον δράκον. Εν να κάτω δια χαμαί να 'πνάσω, τζ' ύστερα έρκουμαι.»

Έφωεν η κοπέλλα να πάει μόνη της, τζαι το βασιλόπουλον έκα-

τσεν 'πό κάτω σ' έναν δέντρον μέáλον που έκαμινεν οσσίαν μεάλην, τζ' εποτζοιμήθηκεν.

Πάνω στην μούττην του δεντρού είδεν μια φουλιάν της γεράκας, τζ' εξιπούλιασεν τα αρβά τζ' έκαμεν κάμποσα γερακούδικα. Σαν ετζοιμάτουν το βασιλόπουλον, άκουσεν μίαν φωνήν πολλών πουλιών: ήταν τα γερακούδικα. Εξύπνησεν τζαι ειδεν τα. Στην μούττην του δεντρού είδεν τζ' έναν κούφον να σκαρβαλλώνει πάσ' στο δεντρον, να βρει να πιάσει τα γερακούδικα να τα φάει. Το βασιλόπουλον αρπάσσει το σπαθίν του τζ' εκάρφωσεν την κουφήν πάσ' στο δεντρον, τζ' έτσι εγλύτωσεν τζαι τα γερακούδικα, που εν να τα έτρωεν ο κούφος. Έπλεσεν πάλε τζ' εποτζοιμήθηκεν το βασιλόπουλον.

Ύστερα 'πού λλίον ήρτεν η γεράκα να ταΐσει τα πουλιά της. Άμα ειδεν το βασιλόπουλον που τζοιμάτουν, όρμησεν πάνω του να το κατασάσει. Τα γερακούδικα είδαν την τζ' εβάλλαν της τες φωνές.

«Όι, μανά, τζ' εγλύτωσέν μας 'πού την κουφήν που ήρτεν να μας φάει! Πελλάτα, πάνω στην ράσην του δεντρού εν καρφωμένη με το σπαθίν τζέινου του αδρώπου.»

Η γεράκα ειδεν την κουφήν σκοτωμένην τζ' επήεν στα πουλιά της, εταίσέν τα τζ' εκατέβην κοντά στο βασιλόπουλον, που τζοιμάτουν, άνοιξεν τα φτερά της τζ' έκαμινεν οσσίαν 'πού τον ήλιον, να μεν κρούσει. Ύστερα 'πού λλίον το βασιλόπουλον εξύπνησεν τζ' ειδεν την γεράκαν να στέκει δίπλα του.

Η γεράκα λαλεί του: «Π'ια το καλόν που μου έκαμες τζ' εγλύτωσες τα παιδικιά μου, θέλω να σου κάω τζ' εγιώ έναν καλόν. Πε μου ίντα καλόν θέλεις να σου κάω, τζ' είμαι έτοιμη να το κάω.»

Το βασιλόπουλον εσκέφτην τζαι λαλεί της ότι θέλει να βρει στον απάνω κόσμον, τζ' αν μπορεί, θα ευκαριστηθεί πολλά.

«Εντάξει.» λαλεί του η γεράκα, «αλλά ό,τι σου πω πρέπει να το κάμεις. Να φέρεις δώδεκα αρνιά τζαι δώδεκα σίκλες νερόν, τζ' αύριον να μου τα φορτώσεις στην ράσην μου, τζ' εσού μαζίν. Άμαν σου φωνάξω "κρα," να μου διας έναν αρνίν, τζ' άμαν σου φωνάξω "κρου," να μου διας μίαν σίκλαν νερόν. Έτσι εν να μπορέσω να 'χω δύναμην να σε βκάλω στον απάνω κόσμον.»

«Σύμφωνοι.» λαλεί το βασιλόπουλον. «Αύριον εν να 'νοι έτοιμα.» Τζαι χωρίσασιν.

Άμα επέρασεν νάκκον ώρα, άκουσεν μουσικές τζαι στρατόν τζ' έρκουνταν καταπάνω του. Πελλάτα 'πού μακριά τζαι θωρεί εμπρός την κοπέλλαν που γλύτωσεν 'πού τον δράκον τζαι ταπισόν στρατόν με μουσικές. Ηύραν το βασιλόπουλον τζ' ευκαριστήσαν το τζ' εδώσαν

του έναν άππαρον. Εκαβαλλίτζεψεν τον άππαρον τζ' επήραν τον εις το παλάτιν του βασιλέα, του τζυρού της κοπέλλας. Εκάμαν τραπέζια, εφάν τζ' εχορέψαν ως το πρωίν. Ο βασιλέας είπεν του να τον αφήσει για πάντα στο παλάτιν, για τον καλόν που του έκαμεν, το βασιλόπουλλον όμως δεν εδέχετον· έθελεν να πάει στον τόπον του.

«Άμα εν έτσι, λε μου ίντα καλόν θέλεις να σου κάμω. Είμαι δεχτός να το κάμω.»

Το βασιλόπουλλον λέγει του ότι θέλει δώδεκα αρνιά τζαι δώδεκα σίκλες νερόν, «τζαι να μου τες πάρετε τζαμαί που με ηύρετε.»

Ο βασιλέας τότε εδιάταξεν ό,τι του είπεν, τζαι ετοιμάσαν τα τζ' επήραν τα στο δάσος που τους είπεν. Έτσι τζ' έγινε· πρωίν πρωίν επήραν τα, μαζίν τζαι το βασιλόπουλλον.

Άμαν εφήλωσεν ο ήλιος, να σου τζαι την γεράκαν τζ' ήρτεν.

Λαλεί του: «Είσαι έτοιμος;»

«Ναι,» λαλεί της το βασιλόπουλλον.

Εφόρτωσέν τα της γεράκας τζαι τζείνος έκατσεν στην ράσην της τζ' εξέκρινσαν δρόμον. Όσον τζ' εκόψαν τρία μίλια, έβραλεν μιαν φωγήν η γεράκα «κρα»· το βασιλόπουλλον έδωσέν της έναν αρνίν. Υστερα 'πού λλίον λαλεί του «κρα»· έδωσέν της μιαν σίκλαν νερόν. Κάθε λλίον που φώναζεν η γεράκα «κρα» τζαι «κρα», εδιάν της το αρνίν τζαι το νερό. Εφτάσαν εις τον λάκκον που ήταν να βκουν στον απάνω κόσμον. Ήταν τζ' η τελευταία φορά που εν να φώναζεν η γεράκα το «κρα», για να φάει το αρνίν. Στο δρόμον, όμως, τους έπτεσεν έναν αρνίν, τζαι την τελευταίαν φοράν δεν είδεν να της δώσει. Αν δεν την εδιάν, εν να τον εκατέβραζεν πάλε στον ακάτω κόσμον. Τότε το βασιλόπουλλον, την ώραν που φώναζεν «κρα» τζ' εν είδεν τίποτε να της δώσει, έκοψεν με το σπαθίν του 'πού το μερίν του τζαι της το 'δωκεν, τζ' έτσι εξέβησαν εις τον απάνω κόσμον.

Άμαν εκάτσαν τζ' επνάσαν, η γεράκα λαλεί του: «Άτε, άνου να λαμνήσεις να πάεις στον τόπον σου.»

Το βασιλόπουλλον λαλείν της: «Ακόμα λλίον, τζ' εν να πάω. Στο καλόν, τζαι ευκαριστώ σου πολλά.»

«Έν να σε καρτερώ να σηκωθείς, τζ' ύστερα να φύω.»

Τζείνος πάλε τα ίδια λαλεί της.

Η γεράκα λαλεί του: «Την ώραν που σου είπα για τελευταίαν φοράν "κρα," ίντα 'ν που μου έδωκες;»

Λαλεί της: «Αρνίν.»

«Όι,» λαλεί του, «εν κρέας 'πού το μερίς σου.»

Τζαι εξέρασέν το τζ' εκόλλησέν του το στο μερίν, τζ' έγιναν.

Εσηκώθην τζ' επαρπατούσεν καλά. Επδοακριπιστήκαν τζαι ευκαρίστησεν ο ένας τον άλλον για τα καλά που κάμασιν.

Η γεράκα έφυεν τζ' επήεν να δει τα γερακούδκια της εις τον ακάτω κόσμον. Το βασιλόπουλλον εσκέφτετον ίντα πόν να κάμει, εσκέφτετον πώς να εκδικηθεί τ' αδέρφκια του για το κακόν που του κάμαν τζ' εκατηρήσαν τον τζ' εις τον βασιλέαν, τον τζύρην του.

Οι κοπέλλες που του δώσαν το καρύδιν, το αδάσιν τζαι το φιντούκκιν που είχαν τες φορεσιές μέσα, εδώσαν του τζαι μιαν φούτσαν τριές του απταρκού τζ' είπαν του, άμαν χρειάζεται να πάει μακριά, να καπνίζει μιαν τρήχαν του απτάρου τζαι να 'ρκεται το απταρίν να τον παίρνει όπου θέλει.

Εξεκίνησεν να πάει το βασιλόπουλλον στον τόπον του. Σαν επήανιν μες στους κάμπους, ηύρεν έναβ βοσκαρέτιν που έβοσκεν χτηνά, αίγες τζαι τραύλλους. Εκόντεψεν κοντά στο βοσκαρέτιν τζαι λαλεί του να σφάζει έναν ρίφιν τζαι να του δώσει την πετσίαν, τζαι το κρέας να το πιάσει τζείνος, τζαι ν' αλλάξουν τζαι ρούχα.

Το βοσκαρέτιν λαλεί του: «Έν γίνεται, εμέναν τα ρούχα μου εν κομμαθκιασμένα τζαι εσέναν εν βασιλικά.»

Λαλεί του το βασιλόπουλλον: «Έν πειράζει, έτσι θέλω,» τζαι έδωκέν του τζαι μιαν λίραν.

Εδέχτην το βοσκαρέτιν, έσφαξεν έναν ρίφιν τζ' έδωσέν του την πετσίαν, τζ' αλλάξασιν τζαι ρούχα. Το βασιλόπουλλον έπιασεν τζ' εφόρεσεν τα παλιά ρούχα του βοσκαρουδικού, τζαι την πέτσαν του ριφικιού εστέγνωσέν την τζ' εκανόνισέν την τζ' εφόρησέν την στην κελλέν του τζ' έγινεν έναν ωραίον κκελούδιν. Καπνίζει μιαν μάλλαν τζ' ήρτεν τ' απτάριν, καβαλλιτζεύκει το τζαι πάει για την πόλην.

Το βασιλόπουλλον, άμαν έφτασεν στον τόπον του, η πρώτη του δουλειά ήταν να μηνύσει στες τρεις κοπέλλες πως βρισκεται στον απάνω κόσμον. Εσκέφτην τζαι επήεν 'πόζω 'πού το παλάτιν με το απταρίν του τζ' έμπην μες στον παξέν του παλαδκιού, που 'ταν γεμάτος με πολλών λογιών φκιόρα. Έτρεσεν πάνω κάτω μες στον παξέν, τζ' εσδιόδίνιζεν τζαι το απταρίν, που έκαμινεν ούλλους που ήταν μες στο παλάτιν τζ' εξέβησαν στα παράθυρα να δουν ίντα 'ν που τρέπει. Εξέβησαν τζ' οι τρεις κοπέλλες, τζ' έτσι εκαταλάβαν πως το βασιλόπουλλον ήρτεν εις τον απάνω κόσμον τζ' εχόρησαν πολλά.

Το βασιλόπουλλον τότε άφησεν το απταρίν τζ' έφυεν, τζαι τζείνος εκατέβηεν εις την πόλην για να βρει δουλειάν. Επήεν σ' έναν ράφτην, που ήταν τζαι ράφτης του βασιλιά. Εζήτησέν του να του δώσει λίλην δουλειάν για έναν κομμάτιν ψουμίν.

«Εν έχω, ρε,» λαλεί του, «δουλειάν! Λάμνε στο καλόν!»

Οι καρφάδες του ράφτη, άμαν είδασιν το κκελούδιν, επιχειράζαν το· ετισμπούσαν το στην τζεφθαλήν με τα βελόνια τζ' έκαμινεν πως επονούσεν τζ' εγελούσαν. Οι αρκάτες του ραφτάτικου λαλούν του μάστρου τους να τον πιάσει, για να τον πέμπουν τζειδά να τους φέρνει νερόν, φάν, τζαι σε άλλες μωσιές δουλειές. Να μεν πολλυλοούμεν, το αφεντικόν έπιασέν τον.

Επεράσαν λίιες ημέρες τζ' ο βασιλέας εκέφτην να παντρέψει τους γιούες του με τες κοπέλλες. Έκαμινεν την πρότασιν στην μεγάλην κοπέλλαν να την παντρέψει με τον γιον του τον μεγάλον.

Η κοπέλλα λαλεί του: «Για να παντρευτώ, θέλω το νυφικόν μου να 'ναι μια φορεσιά που να 'δει πάνω ζωγραφιστήν την γην με ούλλα τα δεντρά πάνω, τζαι να διπλώνεται τζαι να την χωρεί το καρούδιν.»

«Καλόν,» λαλεί ο βασιλέας, τζ' εφώναξεν του ράφτη του τζ' επήεν στο παλάτιν, τζ' έδωσεν την παραγγελίαν τζ' ειπεν του σε σαράντα μέρες να 'ναι έτοιμη η φορεσιά, ειδημή εν να τον 'ποτζεφαλίσει.

Μέ έφτυσεν, μέ κατάπιεν ο ράφτης: επήεν εις το μαχαζίν του τζ' εκέφτετον ίντα 'ν πόν να κάμει. Οι μέρες επερνούσαν τζ' εν έκαμινεν τίποτα. Άμα έμειναν λίιες μέρες, ήρτεν του να πελλάνει, εν ήζερν ίντα 'ν πόν να κάμει.

Το κκελούδιν επαρακολούδαν το αφεντικόν του τζ' επήεν κοντά του τζαι λαλεί του: «Ίντα 'μ πόδεις, μάστρε, τζ' είσαι έτσι λυπημένος;»

«Άτε, ρε, λάμνε στην δουλειάν σου τζ' άφησ' με στο μαράζιν μου!»

«Πέ μου, μάστρε, τζαι μπορεί να σε βοηθήσω.»

Ο μάστρος του, ο ράφτης, για να τον απαλλαχτεί ειπεν του ίντα 'μ πδθελεν ο βασιλέας.

Το κκελούδιν λαλεί του: «Για τέθοικον πράμαν έκατσες τζαι μαράζωνεις; Εγιώ μιαν νύχταν εν να σου το κάω. Να μου φέρεις ένα ττόππιν καμπρίν 'πού το καλόν, εκατόν καρύδκια, τζαι μιαν πότσαν ζιβανίαν τζαι κάρβουνα, τζαι το πρωίν εν να 'νι έτοιμον.»

Εφέραν του ό,τι εζήτησεν, τζ' εβαδώθην σε μιαν κάμαρην μόνος του τζ' άρικεψεν δουλειάν. Άψεν τα κάρβουνα, έσπαζεν καρύδκια τζ' έτρωεν, τζ' έπινεν τζαι ζιβάναν. Έσάιζεν τζαι το καμπρίν λωρίν λωρίν τζ' έβαλλεν τα λωρκά στην φωδικιάν τζ' εκρούζαν. Άμα επεράσαν τα μεσάνυχτα, δικο, τρεις η ώρα, ενύσταξεν τζ' εποτζομήθην. Το πρωίν εσηκώθην, έβκαλεν 'πού την πούγκαν του το καρούδιν, άνοιξεν την φορεδιάν που είδεν μέσα τζ' εκρέμμασέν την στο κρεμμασάφιρν.

Ήρτεν ο μάστρος του να δει ίντα 'ν που έκαμινεν.

Εκτύπησέν του την πόρταν, άνοιξέν του τζαι, όταν είδεν την φορεδιάν που ελαμπκοκούσεν, εποθαυμάστην τζαι λαλεί του: «Μπράβο σου, ρε κκελούδιν!»

Ο ράφτης έπιασεν το καρούδιν με την φορεδιάν τζ' επήεν στο παλάτιν την παραμονήν που τέλειωσεν η προθεσμία του, τζαι έτσι εγλύτωσεν την τζεφθαλήν του.

Τότε η κοπέλλα εδέχτην να παντρευτεί τον γιον του βασιλέα. Ο βασιλέας έστειλεν παντού προσκλήσεις για τους γάμους του γιου του. Επροσκάλεσεν τζαι τον ράφτην τζαι τους καρφάδες του. Οι καρφάδες λαλούν στο κκελούδιν να πάει τζαι τζείνος, που έκαμινεν τζαι κόπον πολλόν να κάμει την φορεδιάν.

«Οι,» λαλεί τους, «γιατί φροσύμαι 'πού την τζεφθαλήν μου.»

Ήρτεν η μέρα του γάμου τζ' εζεκινήσαν για την εκκλησιάν. Είδεν κόσμιον πολλόν. Όταν ετέλειωσεν ο γάμος τζ' εφύαν 'πού την εκκλησιάν να πάσιν στο παλάτιν για να τραγγάρουν τους ζένους, το κκελούδιν εκάπνισεν μιαν μάλλαν του αππάρου τζ' ήρτεν τ' αππαρίν. Φορεί την χρυσιήν φορεδιάν του, πιάνει το σταθίν του, τζ' επήεν 'πού την στράταν που εν να περνούσαν το αντράουνον. Σ' έναν καντονούν που περνούσαν, το βασιλόπουλλον έτρεξεν με το αππαρίν τζ' επράβησεν το σταθίν του τζ' έκοψεν τα δαχτύλια του αρφού του που παντρεύκετον. Ούλλοι τους, διτζοί τζαι ζένοι, ελυπηθήκαν πολλά, τζ' ούτε έγινεν γάμος όπως έπρεπεν. Οι κοπέλλες εκαταλάβαν πως εν το βασιλόπουλλον που το έκαμινεν, αλλά δεν είπαν τίποτε.

Οι μέρες επερνούσαν, τζαι πάλιν ο βασιλέας ειπεν να παντρέψει τον δεύτερον γιον του με την δεύτερην κοπέλλαν. Επρότεινέν της, τζαι τζείνη ειπεν του ότι θέλει μιαν φορεδιάν που να 'ν ζωγραφισμένος ο ουρανός με τον ήλιον, το φεγγάριν τζαι ούλλα τ' άστρα, τζαι να την χωρεί το αθάσιν. Πάλιν εφώναξεν του ράφτη του παλαδκιού και ειπεν του όπως τζαι στην πρώτην κοπέλλαν. Πάλιν το κκελούδιν εζήτησεν ένα ττόππιν καμπρίν τζαι μιαν οκκάν αθάσια τζαι ζιβάναν. Την ώραν του γάμου πάλε, που τους ειπαίρναν στο παλάτιν, το κκελούδιν με το αππαρίν έτρεξεν τζ' επέρασεν κοντά 'πού τον αδερφόν του τον δεύτερον τζαι με το σταθίν του έκοψεν το 'φτίν του. Πάλε με λύτες τζαι καμούς εν εκάμαν όπως έπρεπεν ζιαφέδκια.

Έμεινεν η τρίτη κοπέλλα, τζ' ο βασιλέας ειπεν της να την παντρέψει τζαι τούτην. Έπρεπεν όμως να βρεθεί ο γαμπρός. Η κοπέλλα ειπεν, για να παντρευτεί, θέλει μιαν φορεδιάν που να 'ν ζωγραφισμένη η θάλασσα με ούλλων των λογίων τα ψάρκα, τζαι να την χωρεί το φιντούσκιν. Ο βασιλέας πάλε εφώναξεν του ράφτη, τζαι πόλε το κκε-

λούδιν έκαμεν όπως τζαι πρώτα. Άμα επήρην την φορεδιάν στο παλάτιν ο ράφτης τζ' είδεν την η κοπέλλα, εδέχτην να παντρευτεί.

Τότε ο βασιλέας έβκαλεν προκήρυξην τζ' ελάλεν στους νέους, την Κυριακήν μετά την λειτουργίαν, να περάσουν κάτω 'πού το παρκόνιν του παλαδουκιού, τζ' εν να 'ν η κοπέλλα να θωρεί, τζαι σε όποιον ρίψει το μήλον, εν να 'ν ο γαμπρός. *

Άμα ήρτεν η Κυριακή, οι νέοι ούλλοι εστολιστήκαν τζ' εξουριστήκαν καλά τζαι ήτον έτοιμοι για την πομπήν. Οι ραφτάδες που δουλεύεσκαν με το κκελούδιν επειράζαν τον τζ' εβαλλαν τον πάνω να πάει να περάσει τζαι τζείνος 'πού κάτω στο παρκόνιν, πέρκει τζαι έπτεφτεν το μήλον πάνω του.

'Πού η ώρα εννιά, που τέλειωσεν η λειτουργία, άρκεψαν οι νέοι να περνούν. Η ώρα δώδεκα ετέλειωσεν η πομπή. Επεράσαν ούλλοι σχεδόν, τζ' εν έρχηνεν το μήλον η κοπέλλα. Στο τέλος εμείναν δυο τρία λεπτά, τζαι είσεν ακόμα πέντε έξι κοπέλλα να περάσουν. Μαζί με τούτα ήταν τζαι το κκελούδιν, καράλαν πάνω σ' έναν γαδούριν.

Μόλις επέρασεν το κκελούδιν, η κοπέλλα έρριπεν το μήλον τζ' εκτύπησέν του πάνω στην τζεφαλήν. Έκαμεν πως επόνησεν. Τότες αρκινέψαν φωνές τζ' ελαούσαν πως έγινεν λάθος. Ο βασιλέας εν το εδέχτην τζ' έβκαλεν άλλην προκήρυξην, να ξαναγίνει η δοκιμή.

Τζαι την δεύτερην φοράν η κοπέλλα έρριπεν το μήλον πάνω στο κκελούδιν, γιατί εξερεν πως εν το βασιλόπουλλον που σκότωσε τον δρόκον. Πάλιν δεν εδεχτήκαν, τζαι έγινεν τζαι τρίτην φοράν, τζαι ό,τι γινίσκετον εν να 'ν δεκτόν 'πό ούλλους.

Τζαι την τρίτην φοράν η βασιλοπούλλα έρριπεν το μήλον πάνω στο κκελούδιν.

Τότες λαλούν: «Αφού η τύχη της εν τούτη, ας γίνει.»

Έγινε μιάλον καρκασάλλικιν, γιατί να μπει το κκελούδιν μες στην βασιλικήν οικογένειαν, τζαι εν εκαίλιζαν οι αρφούες του.

Ως δα χαμαί εν εβάσταξεν το βασιλόπουλλον τζ' εφανεριώθην ποιος ήتون. Άμα τα 'μαθεν ούλλα ο βασιλέας, εθμώθην πολλά για το κακόν που εκάμαν οι μάλοι γιούδες του τζ' αποκλήρωσέν τους, τζ' έχάρην πάρα πολλά 'πού τον τρίτον γιον του. Για να τον τιμήσει, του παρχώρησεν το βασιλείόν του.

Έκαμεν τον γάμον του με την τρίτην κοπέλλαν. Ο γάμος τούτος ήταν ο καλλύτερος γάμος σε ούλλον τον κόσμον. Επροσκάλεσεν ούλλους τους υπηκόους του τζαι έκαμεν τραπέζια που κράτησαν σαράντα μέρες τζαι σαράντα νύκτες.

Τζαι ζήσαν τζείνοι καλά τζ' εμείς καλλύτερα.

Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ

Η ΤΟΝ ένας γέρος μιαβ βολάν κι είχαν έξι κόρες κι ένα μόνον υγιόν, ούλλα του ψωμιού. Εξημέρωσεν η παραμονή τ' Αϊ-Νικόλα, κι ο καφούρης ο γέρος ήτο πολύ θρήσκος και καταχολιούσεν, όχι γιατί εν είχε ψωμί μπουκιά στο σπίτι του να κάμουνε μαρέντα ταχιά τα πιάκια του, μόνον γιατί εν είχε να κάμει τον άρτον της γιορτής του, που λέετο Νικόλας.

Μα κείνην την ημέραν ήλαχε να 'χει να πουλούνε στάφια, και περικόλεσ' ένα μεσίτην να του 'κονομήσει 'πό κάθε σωρόν 'πό λιάκι, για να κάμει στα πεινασμένα του ψωμί. Ο μεσίτης τον ελυπήθη κι ήπκισεν απ' ούλλους τους σωρούς των εμπόρων 'πό μιαμ μαντιλιά, μα στον τελευταίο σωρόν ένας του 'καμε την παρατήρησιν πως ήτο πολύ για μούστραν το στάφι.

Ο μεσίτης ηντράπη κι είπε την αλήθεια.

Τότε λέει του ο έμπορος: «Πού 'ναι ο γέρος;»

«Να τον, εκείά στο παραλιά, που 'χει κάτω τα μούτρα του 'πό ντροπήν του και λιάζετα, ο καφούρης.»

Ο έμπορος του φωνάζει και, σαν ήρτε κοντά του, λέει του: «Δίεις μου τον υγιό σου, να σου τομ μάθω και γραμματάκια;»

«Δίγιω σου τον, έμπορά μου.»

«Τότε χάτε, φέρε πέντ' έξι σατσία να σου βάλω κάμποσα μόδγκια στάφι. Φέρε μου και το παιδί, να σου δώκω και μερικές λίρες να φτωχοκομηθείς.»

Ο γέρος πάει παίρνει σάκους και το παιδί και γκάβγκει στον έμπορα. Δίγει του τα δελήματα ο έμπορος και παίρνει το παιδί στο καράβι του. Ως καθώς το 'βαλε μέσα, ούλλα τού 'ρκουνταρ ράστι. Και το 'βαλε στα γράμματα.

Σαν προξεσκόλισε, παίρνει το στο καράβι του, και σε ούλλα τα ταξίδγκια ήβγαλε διπλά και τριδίπλα κέρντη. Κι ούλλοι τ' αγαπούσαν. Σαν είχε την καλήν τύχην του γιου του γέρου, τ' άφησε το καράβι να το γκιαφτούνει μόνος του ως ηβούλετο. Τότε του γέρου ο γιος τού 'φερην αφίρητα κέρντη.

Μιαβ βολά σ' ένα τόπον, εκείά που ψώνιζε κουμπάνιες για το καράβι του, βλέπει ένα γέρον αξάγκωνα δεμμένο και τολ λαλούσασε να πάνε να τον κρεμάσουνε, γιατί εν είχε χίλια άσπρα.

ΚΕΦΑΛΟΣ (ΚΩΣ). — K. Dieterich, *Neugriechische Dialektstudien* [Schriften der Balkankommission, Linguistische Abteilung 7.3], τ. 2, Βιένη, 1908, 464-470.

Η Σιχούνα

ΕΠΗΝ, επήν, έτον ένας πολλά ζαγκίνις πρματευτής κι είχαν τρία κορίτζα. Τα τρία πα πολλά εγάπανεν, άμα τη μικρέσας, τη Σιχουνίτσας ατ', την αγάπ' πουδέν 'κ' ετάραζεν. Έναν ημέραν εφόρτωσεν το βίον ατ' 'ς σα καράφια 'τ' να πάει πουλάει ατο.

Ερώτσεσεν και την τρανέσσαν ατ' ντο καλόν πράμαν θέλ' να φέρ' ατεν. Είπεν ατον κι εκείνε: «Να φερτς με μαλαματένεν ώραν.»

Ερώτσεσεν και την μεσέισσαν. Εκείνε πα εψαλάφεσεν ατον μαλαματέ-να σκουλαρίκια.

Την Σιχούναν πα οντές ερώτσεσεν, εκείνε δεν 'κ' εψαλάφεσεν. «Μονάχόν έναν τραντάφυλλον θέλω,» είπεν ατον.

Αέστο' πα επεχαιρέτηζεν ατ'ς κι επήν, άμα πολλά ημέρας 'κ' εδέβραν ανάμμεσα, εκλώστεν κι έρθεν. Επίασεν ατ'ς η φουρτούνα 'ς σον πέλαον και τα καράφια όλα εβόλτσαν, κι εκείνος πα πώς εγιορταρευτέν χαπάρ' 'κ' είχαν. Αέστο' πα επέμ'ναν απάν' 'ς σο κλαδίν.

'Σ σην στράταν, οίτα έρχουσον, ενούνιζεν ντο θα έλεεν τα κοριτζά 'τ', ντο ενεμέν'ναν και ντο θα έκουαν. Ατότε εντόκεν 'ς σο νουν ατ' τη μικρέσας τη θεατερός ατ' ο λόγος. Εσ'κώδεν έκοψεν έναν τραντάφυλλον ας έναν κλαδίν, να παίρ' και να πάει φέρ' ατεν.

Εκεί που έσπυρεν ν' αχπάρ' το τραντάφυλλον, έκ'σεν έναν λαλιαν ας ση τρανταφυλλί' τη ρίζαν: «Οχ, ναίλι εμέν το μαύρον! Ντο εποίκα κι εσέ-ναν, κι έρδες έκοψες την καρδιά μ'!»

Αρίφ'ς, οντές έκ'σεν ατο, εχπαράεν. Τερεί αδιά, τερεί ακεί, πουδέν ψην 'κί φαίνεται. Οντές εκλώστεν κα – ντο τερεί: Έναν οφιδ' τυλιμένον 'ς ση τρανταφυλλί' τη ρίζαν. Ατός, οντάν είδεν ατο, ετεξινερότεν. Εκείνο πα ερχίνεσεν έναν γόγγυσμα, άμον ντο ψυχομαχεί άθρωπον.

Επεκεί λέει τον αρίφ': «Τίναν θα φερτς το τραντάφυλλον; Ήντσαν εν, πε ατεν ας έρται αν 'κ' εν, θ' αποθάνω.»

Εκείνος, ο μαύρον, ας σο φόβον ατ' εκέρωσεν. Το μικρόν, τ' αλαλα-όάρ' το παιδίν, ντο επαρέλεπεν 'ς σον ήλεν 'κ' εκαταθάρ'νεν ατο, 'ς ο-φιδ' πώς θα εδούν'νεν ατο; Ερχίνεσεν να κλαίει και να τυραννιέται, κι άλλο ντο έπαθεν τα ζεμάς 'κ' ενούνιζεν, ενούνιζεν ντο να λέει την Σι-χούναν ατ'.

Ετέρσεσεν και τ' οφιδ' αβούτος 'κί θα πάει λέει ατο, ερχίνεσεν να κλαίει άμον άθρωπος και να παρακαλεί ατον: «Τ' εμόν η ψή 'ς σο τρα-

ΙΜΕΡΑ (ΠΟΝΤΟΣ). — Δ. Φωστηροπούλου, Αρχαίον Πόντου 11 (1941), 130-132.

Η Σιχούνα

ΠΛΕΙ, πάει καιρός, ήταν ένας πολύ πλούσιος πρματευτής και είχε τρία κορίτσια. Και τα τρία τ' αγαπούσε πολύ, αλλά της μικρής, της Σιχουνίτσας του, την αγάπη την είχε πάνω απ' όλα. Μια μέρα φόρτωσε το βίος του στα καράφια να πάει να το που-λήσει.

Ερώτησε και τη μεγάλη του τι καλό πράμα θέλει να της φέρει. Του είπε κι εκείνη: «Να μου φέρεις μαλαματένιο ρολόι.»

Ερώτησε και τη μεσαία. Εκείνη του γύρεψε μαλαματένια σκουλαρί-κια.

Και τη Σιχούνα σαν τη ρώτησε, εκείνη δε γύρεψε τίποτε. «Μονά-χα ένα τραντάφυλλο θέλω,» του είπε.

Κι έτσι τις αποχαιρέτησε κι έφυγε, αλλά δεν πέρασαν στο αναμε-ταξύ πολλές μέρες, γύρισε πίσω. Τους έπιασε η φουρτούνα στο πέλα-γος και τα καράφια όλα βρούλιαξαν, κι εκείνος πώς γλύτωσε δεν το κατάλαβε. Κι έτσι μείναν στο κλαρί.

Στο δρόμο, καθώς ερχόταν, σκεφτόταν τι θα έλεγε στα κορίτσια του, τι περίμεναν και τι θα άκουγαν. Τότε ήρθε στο νου του ο λόγος της μικρής της θυγατέρας του. Αποφάσισε να κόψει ένα τραντάφυλ-λο από ένα κλαρί, να το πάρει να της το πεί.

Εκεί που τράβηξε να ξεριζώσει το τραντάφυλλο, άκουσε μια φω-νή απ' τη ρίζα της τρανταφυλλιάς: «Αχ, αλί μου, του μαύρου! Τι σου 'κανα κι εσένα, κι ήρδες κι έκοψες την καρδιά μου;»

Ο άθρωπος, όταν τ' άκουσε, τρώμαξε. Κοιτάζει εδώ, κοιτάζει εκεί, πουθενά δε φαίνεται ψυχή. Όταν έσκυψε – τι να δει; Ένα φίδι τυλιγ-μένο στη ρίζα της τρανταφυλλιάς. Όταν το είδε, ανατρίχιασε. Εκεί-νο, πάλι, άρχισε ένα γογγιτό, όπως ψυχομαχάει ο άθρωπος.

Ύστερα λέει στον άθρωπο: «Σε ποιον θα πας το τραντάφυλλο; Όποια κι αν είναι, πες της νά 'ρθει ειδημή, θα πεθάνω.»

Εκείνος, ο μαύρος, απ' το φόβο του κέρωσε. Το μικρό, το χαιδεμέ-νο το παιδί, που το κανάκευε, δεν το εμπιστευόταν στον ήλιο, πώς θα το 'δινε σε φίδι; Άρχισε να κλαίει και να τυραννιέται, και δε σκεφτό-ταν πια τις ζημιές που έπαθε, σκεφτόταν τι θα πει στη Σιχούνα του.

Είδε και το φίδι πως αυτός δε θα πάει να το πει, άρχισε να κλαίει σαν άθρωπος και να τον παρακαλεί: «Η ψυχή μου κρατιόταν απ' το

Η απόδοση στην κοινή νεοελληνική, που στόχο έχει να διευκολύνει την κατα-νόηση του ποντιακού κειμένου, αντλεί και από την αντίστοιχη του Σ. Λιανίδη.

ντάφυλλον εκράτ'νεν, και συ έκοψες ατο, κι απώρα θ' αποθάνω. Αν θέλ' θεατέρα σ' και παίρ' με, ατότε θα λαρούμαι.»

Ετέρεσεν κι αριφ'ς ντο θ' εντάει, εσ' κώθεν κι επήεν εδέβεν.

Τα κοριτζά τ' πα, αμόν ντο ειδαν ατον, εχπαράαν: καμίαν αέτο' ουλήγορα κ' εκλώσκουτον. Επεκει, αμών ντο έμαθαν το κακόν ντο έπαθαν, ερχίνεσαν να παρ'γορούν ατον. Ντο να έξεραν το τάρτ' ντο έτραωεν ατον.

Είπεν ατ'ς κι εκείνος: «Ατό μοναχόν να έτον, καλόν έτον' άμα ζαέρ εκλώσταν η τύχη μου, και τ' έναν το κακόν απάν' ζς σ' άλλο έρδεν εόρε μας.» Επεκει είπεν ατ'ς όλα ήνταν έπαθεν με τ' οφιδ'.

Η θεατέρα τ' πα ενούντσεν ένα ζάι κι επεκει είπεν ατον: «Ασού εν αέτο', θα πάω ευρηκ' ατο. Ζαέρ τ' εμόν το χουσιμάτ' πα αίκον έτον.»

Ο κύρτζ ατ'ς και τ' αδείφα τ'ς εσ' κώθαν άν' κι εντώκαν κα και κ' εφήν'ναν ατεν να επένεν. Εκείνε καν'νάν κ' επιλέψεν, εσ' κώθεν κι επήεν ευρεν ατο.

Εκείνο πα, ένα ζάι κι άλλο αν κ' επένεν, θ' εφοφέν'νεν. Αμόν ντο είδεν ατεν, εχάρεν. Επέρεν ατεν κι ας έναν τρουπίν καικά εκατέβασεν ατεν αφ'κά η γης ζς έναν τρανόν παλάτ'. Εδώκεν ατεν σεράντα κλειδιά ν' ανοί' όλα τ' οτάδας και σείρανίζ', και ήνταν καλόν πρόμαν πα θέλ' να χωρίζ' και παίρ' ατο. Εκείνε πα, άλλο δεν έργον κ' είχεν, κάθαν ημέραν σειράνιζεν τ' οτάδας. Εκειαπέσ' πα το κάλλος τη Θεού ευρίουτον. Λοέν του λοέν καλά και καλοσύνας, καμίαν ντου κ' είδεν ας εγεννέθεν.

Αέτο' πα εδέβαν περ'σά ημέρας κι η Σιχούνα εζήν'νεν με τ' οφιδ'. Εκείνο πα, αμόν ντ' εκάδουτον κα εκείνε, ατό επένεν εσφουλεύκουτον τα ποδάρα τ'ς, άμα εκείνε μίαν έναν καλόν λόον κ' είπεν ατο. Αμόν ντο εβαρμόσταν την μαναχίαν, ερχίνεσεν ν' αποκρυφάσκειται και κλαίει. Τ' οφιδ' πα αμάν εγρίκ'σεν ατο, σαν έτον και αλαλασάρ'κον, εροθύμανεν τον κύρ'ν ατ'ς και τ' αδείφα τ'ς, και για τ' ατό είπεν ατεν έναν ημέραν να χωρίζ' και παίρ' ήνταν πράματα θέλ', και να πάει ευρηκ' ατ'ς. Ατέ πα ας ση χαράν ατ'ς ντο θ' εποίν'νεν κ' έξερεν. Επέρεν χρυσαφικά, εγώμωσεν ζς σα τζόπας ατ'ς, κι άλλα καλά ήμποια εδέλεσεν, κι εχπάσταν να πάει δαβαίν'.

Τ' οφιδ' πα, αμόν ντ' ετέρεσεν θα πάει κι άλλο νιάτ' κ' έχ' να έρται, έκλαψεν κι είπεν ατεν: «Λέβα, έλεπον ατ'ς, και ζαν έλα. Εγώ, αν κ' έρ'χσαι, θ' αποθάνω.»

Η Σιχούνα πα εδώκεν ατο τον λόγον ατ'ς πως θα πάει ελέπ' ατ'ς κι αμάν θα κλώσκειται.

Σ' οσπίτ' τη κυρού ατ'ς πα, αμόν ντο ειδαν ατεν, εχπαράαν κι έκλαψαν ας ση χαράν ατον. Καμίαν έλεαν αδελφή ατουν ζει και θα ελέπ'ν' ατεν, Εθάρ'ναν έβαν ατεν τ' οφιδ'. Επεκει εκείνε ιστόρτσεν ατ'ς όλα

τριαντάφυλλο, και συ το 'κοψες, και τώρα θα πεθάνω. Αν θέλει η θυγατέρα σου να με πάρει, τότε θα γιατρευτώ.»

Κοίταξε κι ο άνθρωπος τι θα κάνει, σηκώθηκε κι έφυγε.

Τα κορίτσια του, μόλις τον ειδαν, τρώμαξαν: ποτέ δε γυρνούσε πίσω τόσο γλήγορα. Ύστερα, όταν έμαθαν το κακό που έπαθαν, άρχισαν να τον παρηγορούν. Πού να 'ξεραν τον καημό που τον έτρωγε.

Τους είπε κι εκείνος: «Να 'ταν μονάχα αυτό, θα 'ταν καλά: αλλά φαίνεται γύρισε η τύχη μας, και το ένα κακό ήρθε και μας βρήκε πάνω στ' άλλο.» Ύστερα τους είπε όλα όσα έπαθε με το φίδι.

Η θυγατέρα του σκέφτηκε λιγάκι κι ύστερα του 'πε: «Αφού είν' έτσι, θα πάω να το βρω. Φαίνεται το δικό μου το τυχερό τέτοιο ήταν.»

Ο κύρης της και τ' αδελφια της θρηνούσαν κι ούδύρονταν και δεν την άφηναν να πάει. Εκείνη κανέναν δεν άκουσε, σηκώθηκε και πήγε να το βρει.

Εκείνο, λίγο ακόμα αν δεν πήγαινε, θα ψοφούσε. Μόλις την είδε, χάρηκε. Την πήρε κι από μια τρύπα εκεία την κατέβασε κάτω στη γη σ' ένα μεγάλο παλάτι. Της έδωσε σαράντα κλειδιά ν' ανοίγει όλες τις κάμαρες και να σεριανίζει, κι όποιο καλό πράμα θέλει, να διαλέγει και να το παίρνει. Εκείνη, πάλι, καμιά άλλη δουλειά δεν είχε, κάθε μέρα σεριανίζε στις κάμαρες. Εκεί μέσα βρισκόταν το κάλλος του Θεού. Λογής λογής καλά και αγαθά, που ποτέ δεν είδε από τότε που γεννήθηκε.

Κι έτσι πέρασαν αρκετές ημέρες κι η Σιχούνα ζούσε με το φίδι. Εκείνο, όταν αυτή καθόταν, πήγαινε και σγκάλιζε τα πόδια της, αλλά εκείνη ούτε μια φορά δεν του 'πε έναν γλυκό λόγο. Όταν βαρβέθηκε τη μοναξιά, άρχισε να κρύβεται απόμερα και να κλαίει. Το φίδι, πάλι, αμέσως το κατάλαβε ότι, καθώς ήταν και παραχαϊδεμένη, πεθυμούσε τον κύρη και τ' αδελφια της, και γι' αυτό της είπε μια μέρα να διαλέξει και να πάρει ό,τι πράματα θέλει και να πάει να τους βρει. Αυτή πια απ' τη χαρά της δεν ήξερε τι να κάνει. Πήρε χρυσαφικά, γέμισε τις τσέπες της, κι άλλα καλά όποια θέλησε, και κίνησε να πάει σπίτι της.

Το φίδι, όταν είδε πως θα φύγει και δεν έχει σκοπό να γυρίσει πίσω, έκλαψε και της είπε: «Πήγαινε δες τους και ξαναέλα. Εγώ, αν δεν έρθεις, θα πεθάνω.»

Κι η Σιχούνα τού έδωσε το λόγο της πως θα πάει να τους δει κι αμέσως θα γυρίσει πίσω.

Στο σπίτι του πατέρα της, μόλις την ειδαν, τρώμαξαν κι έκλαψαν απ' τη χαρά τους. Το 'λεγαν ποτέ πως η αδελφή τους ζει και θα τη δουν; Θαρρούσαν πως την έφαγε το φίδι. Ύστερα εκείνη τους ιστό-

ήνταν είδεν αφκά η γης, εδώκεν ατ'ς κι εφόρεσαν τα μαλαματικά και ήνταν επέρεν κι επήεν. Εκείν' επεκεί κι υστέρ' άλλο 'κ' επολέμαναν ν' ακλό- τουρεύ' ν' ατεν. Εκείνε πα, αμόν ντ' εστάθεν περ' σόν, ερχίνεσεν να τυ- ραννιέται για τ' οφίδ' ν' ατ'ς, γιαμ πάει αργώς και ψοφά. Έναν ημέραν εσ' κώθεν να πάει, άμα τ' αδέλφω τ'ς 'κ' εφέκαν ατεν, κι αέστ' πα εκάτσεν άλλ' έναν εβδομάδαν.

Οντάν επήεν, τ' οφίδ' εξέβεν 'ς ση τρανταφυλλί' τη ρίζαν και ψυχο- μαχέει να ψοφά. Ατέ, αμόν ντο είδεν ατο, έκλαψεν.

Εκείνο πα, αμόν ντο είδεν ατεν κλαίει, ερώτεσεν ατεν: «Σιχούνα μ', ντο κλαίς; Έτσίζες με; Ξάι αγαπάς με;»

Εκείνε πα είπεν ατο: «Αγαπώ σε.»

Τον λόγον ατ'ς 'κ' επρόφτασεν να τελέν', κι αλλομίαν τ' οφίδ' εχάθεν απέμπρα τ'ς και 'ς σον τόπο αδε έντον ένας χρυσός λεβέντης απαδά ακειπάν'. Η Σιχούνα, αμόν ντο είδεν ατον, επαλλάωσεν 'ς σον τόπον ατ'ς.

Εκείνος πα εσαρουλεύτεν τα ποδάρα τ'ς και είπεν ατεν: «Αν 'κ' εσ' εσύ, εργώ χαμένος θα έμ'. Εγώ έμ' βασιλόπουλον, και εγάπεσε με ενός περής θεατέρα. Πολλά εποίκεν να παίρ' ατεν, κι εγώ 'κ' εδέλεσα. Για τ' ατό εκείνε πα εχολάστεν κι εποίκε με οφίδ', κανείς να μη ευριέται κι αγα- πά με. "Το τιλοσίμ σ'", είπε με, " 'ς σην αγάπ' κρατεί. Αν ευριέται κα- νείς κι αγαπά σε, να ίνεσαι άθρωπος." Άμα εδέβαν πολλά χρόνια, και κα- νείς 'κ' ευρέδεν ν' εγάπανε με. Κανείς επορεί κι αγαπά τ' οφίδ'; Ηντοαν έλεπαν εμε, εφευαν εφτά ραχία οπίσ'.»

Ατότε εκλώσταν κι επήαν εδέβαν. Ο κύρτς ατ'ς και τ' αδέλφω τ'ς πα, αμόν ντο έμαδαν ατο, ερχίνεσαν να χορεύ'νε, κι ας ση χαράν ατοον ντο θ' εποίν'ναν 'κ' έζεραν. Ατότε επέρεν ατ'ς το βασιλόπουλον κι επήαν εκα- τήβαν αφκά 'ς σο παλάτ'ν ατ'. Εκεί εφάισεν κι εποτ'σεν ατ'ς και είχεν ατ'ς μετ' εκείνον. Εποίκανε χαράντας σεράντα ημέρας και σεράντα νύ- χτας.

Κι προσκόλεσαν κι εμέν. Επήα κι εγώ με το κόκκινον το βρακίν. Έφαα κι έπα, κι οντές θ' έρχουμ', εδώκαν εμε έναν κότ' λίρας. Σίγα εδε- βαιν'να ας σ' έναν γεφύρ', εποίκαν οι βροδάκες «βρα, κβρα». Εγώ πα εδάρρεσα οι Τούρκ' εποίκαν «πρακ, πρακ!» Εδέκα 'τα κα κι έφθα, κι ακόμαν φεύω.

ρρησε όλα όσα είδε κάτω από τη γη, τους έδωσε κι έβραλαν τα χρυσα- φικά και ό, τι πήρε και τους πήγε. Αυτοί από τότε κι ύστερα δεν προ- σπαδούσαν να την μεταλείσουν. Εκείνη, αφού έμεινε αρκετά, άρχισε να τυραννιέται για το φίδι της, μήπως πάει αργά και ψοφήσει. Μια μέρα σηκώθηκε να πάει, αλλά τ' αδέλφια της δεν την άφησαν, κι έτσι έμεινε άλλη μια εβδομάδα.

Όταν πήγε, το φίδι βγήκε στη ρίζα της τριανταφυλλιάς και ψυχο- μαχάει να πεθάνει. Αυτή, σαν το είδε, έκλαψε.

Κι εκείνο, σαν την είδε να κλαίει, τη ρώτησε: «Σιχούνα μου, τι κλαίς; Με λυπήθηκες; Μ' αγαπάς καθόλου;»

Κι εκείνη του είπε: «Σ' αγαπώ.»

Δεν πρόφτασε να τελειώσει το λόγο της, και ξαφνικά το φίδι χά- θηκε από μπροστά της και στον τόπο του παρουσιάστηκε ένας χρυ- σός λεβέντης απოდώ ως εκεί πάνω. Μόλις τον είδε η Σιχούνα, τρελά- θηκε απ' τη χαρά της.

Εκείνος αγκάλιασε τα πόδια της και της είπε: «Αν δεν ήσουν εσύ, εγώ θα ήμουν χαμένος. Εγώ ήμουν βασιλόπουλο, και μ' αγάπησε η θυ- γατέρα μιας ζωτικής. Έκανε πολλά για να την πάρω, κι εγώ δε θέλη- σα. Γι' αυτό κι εκείνη θυμωσε και μ' έκανε φίδι, ώστε να μη βρεθεί κα- νέννας να μ' αγαπήσει. "Το μυστικό σου", μου είπε, "στην αγάπη κρα- τάει. Αν βρεθεί κανείς και σ' αγαπήσει, να γίνεις άνθρωπος." Πέρα- σαν όμως πολλά χρόνια, και κανέννας δε βρέθηκε να μ' αγαπήσει. Ποιος μπορεί ν' αγαπήσει φίδι; Όποιοι μ' έβλεπαν έφευγαν εφτά βουνά μα- κριά.»

Τότε γύρισαν και πήγαν σπίτι. Ο κύρτς της και τ' αδέλφια της, όταν το έμαδαν, άρχισαν να χορεύουν, κι απ' τη χαρά τους δεν ήξε- ραν τι να κάνουν. Τότε τους πήρε το βασιλόπουλο και πήγαν και κα- τέρηκαν κάτω στο παλάτι του. Εκεί τους τάισε και τους πότισε και τους είχε μαζί του. Έκαναν χαρές σεράντα μέρες και σεράντα νύχτες.

Και προσκόλεσαν κι εμένα. Πήγα κι εγώ με το κόκκινο βρακί. Έφα- γα κι ήπια και, όταν θα γύριζα πίσω, μου 'δωσαν ένα καντάρι λίρες. Καθώς περνούσα από ένα γεφύρι, κάναν τα βατραχία «βρα, κβρα». Εγώ, πάλι, νόμισα πως οι Τούρκοι κάναν «πρακ, πρακ!»* Της άφησα κάτω κι έφυγα, κι ακόμα φεύω.

*Bırak, bırak!; Aş' tes, aş' tes!

Ο ΠΕΤΕΙΝΟΣ ΜΕ ΤΑ ΞΥΛΕΝΑ

ΜΙΑ βολά τὸ ἕνα γκαρό ἦτονε μια ζυναϊκα τὸ ἔχειε μιαν γκόρη. Ἦτονε πάρα πολὺ φτωχὴ τῶι ηντζούσανε με τις κάρτσες που ηγλέκανε. Ἡπαινανε κάθε Σάββατο στον τσουραπτή, του πακίαννε τις κάρτσες, τῶι τως ἔδωνε ἄλλο σπάχο τῶι τον γκόπο τως. Με τα γρόδα αυτά ηπάαννε στον μπακάλη η γρζά τῶι ἦπαρνε ἀπὸ λιον γκαφέ, ζάχαρη, λαδάτι, ἀλευράτῶι τῶι ὀ,τι ἄλλο ἦδελαν της βδομάδας τως, ζια να ντζούνε φτωχικά φτωχικά.

Στην μπόλη ἦτονε τὸ ἕνας βασιλιάς τὸ ἔχειε μιαν γκόρη. Αυτὴ η γόρη ὁμως μια μέρα ηρρώστῆσε βαρζά. Ζιατροὶ ημπαίνανε, ζιατροὶ ηβζάινανε ἀπὸ το παλάτι, την ζιατρειά της γόρης εν ημπορούσανε να τηνε βρούνε.

Ἐἴπε, λουπὸ, η γόρη στον μπατέρα της: «Πατέρα, εγὼ ζια να ζίνω καλά, πρέπει να μου φέρετε ὅσους ἀντρες τῶι ζυναϊκές ξέρουνε να μου λένε παραμύθδα.»

Εντὺς ο πατέρας της ἦβγαλε ντζαλαλισιὸ σ' οὐλή την μπολιτία ὁπῶς ξέρε παραμύθι να πακίνει στο παλάτι να το λέει στην βασιλιπούλα. Εν ηζινούντανε καλά.

Ἀς αφήσομε τώρα την βασιλιπούλα τὸ ἄς πῶσομε την γρζα. Ἐνα σαββατόβραδο που ηπήε τις κάρτσες στον τσουραπτή, ηζύρισε στον μπακάλη, ηπήε τα πράματα τῶι τα πήε στην γκόρη της, τῶι τῆσε λέει: «Ἄκουσε, γόρη μου. Πάρε τα πράματα τῶι κάμε προντζύμι, ντζύμωσε, τὸ ἔγῳ δα πάω να βρήκω ἕνα ντζο χορταράτῶα, τῶρα που ἔχομε το λαδάτι μας, να τα φάμε λαδωμένα. Δῶς' μου το καλάθι, το μαχαίρι τὸ ἕνα τσουβαλατάτι, να βρήκω τῶι μερικά πασουλατάτῶα ζια να τα μαερέψομε.»

Τῆς ἔδωτῆ η γόρη το μαχαίρι, το καλάθι, το τσουβαλατάτι, ἦκαμε το σταυρό της τὸ ἠτῶίνῆσε ζια το βουνό.

Ὅσο ηνέβαινε στο βουνό, ἦβριστῆε μερικά χορταράτῶα, ἀμέ ζια κατῆ της τύχη, ηρτῶίνῆξε να βρέχει βροχὴ στρωτῆ. Τῶρα πού να πάει; Σπίτι εν ἔχει ετῶει κοντά, τίποτες εν ἔχει. Βριστῆε μιαν γκουφάλα μιανου δέντρου, μπαίνει μέσα τῶι σκεπᾶντζεται με το τσουβαλατάτι. Η βροχὴ ηβάσταξε ἴσαμε τα μεσάνυχτα.

Σαν ηξεστέρεψε, ἀκούει ἕναν γκρότο: τρούκου τράκα, τρούκου τράκα...

Βάνει το μάτι της ἀπὸ μιαν ντρούτα της κουφάλας, τῶι ἴντα να

ΠΑΤΜΟΣ. — Π. Γ. Κρητικός, *Λογογραφία* 15 (1953), 319–323.

δει; Ἐναν μπτενιὸ με τα ξυλενάτῶα, τῶι στο στόμα του να κρατᾶ ἕνα στῶινάτῶι τῶι να τραβᾶ ἕνα γαδουράτῶι, τῶι απάνω στο γαδουράτῶι ἔχει φορτωμένα τρία τουλούμια ζεμάτα.

Τότες η γρζα, περιερζῆ ὅπως ἦτονε, ηβζήτῆε ἀπὸ την γκουφάλα, ηπήε τις παντούφλες της στο χέρι ζια να μην ἀκουβεται, τῶι ἦτρεξε ὀξοπίσω ἀπὸ τον μπτενιὸ. Σταματᾶ σ' ἕνα μέρος ο πετεινός ἀπὸ πᾶνω ἀπὸ μια πλάκα. Ἀφήνει το στῶινάτῶι, τῶι με τη μύτη του πᾶνει το κρουτσέλι της πλάκας τῶι τηνε ἴνοει. Παίρνει πάλι το στῶινάτῶι στη μύτη του τῶι κατεβαίνει σαράντα σκαλιά. Ἀπὸ πίσω του η γρζά, τονε ἴκλουδᾶ να δει ἴντα θα ἴποζίνει.

Μόλις ηκατεβήκανε κάτω, η γρζα ηπήε κάτω τη σκαλα τῶι ηκρύφῆτῆε ζια να μην τηνε δει κανεῖς.

Το γαδουράτῶι με τον μπτενιὸ ηστᾶθήτῆε, τῶι ἦρτανε ντζο δούλες, ηξεφορτώσανε το γάδαρο, ηπιάσανε τρεις μεδᾶλες λιένες τῶι ηφτῶιρώσανε στη μια το ἕνα τουλούμι: ἔχειε μέσα μέλι. Φτῶιαιρώνουνε τῶι το ἄλλο στην ἄλλη λιένα: ἔχειε γάλα. Φτῶιαιρώνουνε τῶι το τρίτο στην τρίτη λιένα: ἔχειε ροδόσταμο.

Μόλις ἴ αντζάσανε οἱ δούλες, ἔρκουνται τρεις αετοί. Οἱ ντζο ἦτονε κάτασπροι τὸ ἄλλος μαύρος. Εντὺς ηβουτηχῆκανε πρώτα στο μέλι ζια να κολλήσουνε τα φτερά τως, στο γάλα ζια να καθαριστῶνε, τὸ ὕστερα στο ροδόσταμο ζια να μυρίσουνε, τὸ ἦζινανε τρεις νιο που ηπᾶμπανε σαν τον ἦλιο. Εντὺς πᾶνε στην τραπεντζαρία, που ἦτονε το τραπέντζι γεμάτο φαζιά, τὸ ἦκαδίσανε να φάνε.

Οἱ ντζο ητρώανε, ηπῆινανε, ητραουδούσανε τὸ ἦλέανε: «Στην υζεία της μᾶνας μας τῶι της καλῆς μας!»

Ὁ ἄλλος ηκαθιόντανε, οὔτε ἦτρωε οὔτε ἦπινε, παρᾶ μονάχα ἦκλασε.

Του λέανε οἱ ἄλλοι: «Φᾶε τῶι συ, πῶες, τῶι θα την ξαναδείς πᾶλι!» Αυτὸς ὁμως εν ἦτρωε.

Ἄμην ητελειώσανε οἱ ἄλλοι το φαῖ τως, ηπήανε στις κάμαρές τως να τῶιμηθῶιμε. Ηπήε τὸ ἡ μαυροφορεμένος στο δικὸ του. Ἀντῆς να τῶιμηθεῖ, ἀνοίει μιαν γκασέλα τῶι βγάξει μιαν γκορόνα.

Τῆ βάζει στα γόνατᾶ του τὸ ἄρτῶινά να λέει: «Ὅχου, ἴντα ἦκαμα τῶι σου πῆρα την γκορόνα σου, τὸ ἄπὸ τότες ε σε ξαναδᾶ! Τᾶχατες ἄφρωστη είσαι; Τᾶχατες ηπέθανες; Κλάψτε με, πόρτες, κλάψτε με, παράθηρα, κλάψτε με, μὸμπλα!»

Τὸ ἔντὺς οὐλα ηρτῶίνῆξανε το κλάμα. Η μια πόρτα ἦσκασε στα ζέλια.

Ἡθῶμωσε το βασιλιόπουλο τῶι λέει στην μπόρτα: «Ἄν ἀύριο βρά-

δου μου το ξανακάνεις, θα πιάσω τον μπαρτά τσαι θα σε χωρίσω στα ντζο!»

Πίσω απ' αυτήν την μπόρτα που ηζελούσε ήτονε η γρζα, τσ' είχε βάλει το μάτι της στην γκλειδαφότρυπα τσ' ήβλεπε όσα ηζινούντανε.

Σε λίες ώρες, πριχού ακόμα ξημερώσει, τα παλληγκάρτζα τσαι τα τρία βουτούνε στο ροδόσταμο, στο φάλα τσαι στο μέλι, τσαι ηζινήκανε πάλιν αετοί.

Η γρζα ε χάνει τσαιρό τσαι το παωνό φεύξει ξοπίσω τως τσαι παίνει στο σπίτι της, χωρίς νά βρει ούτε χόρτα ούτε πασσούλια. Χτυπά την μπόρτα, ηβζήτσε η κόρη τσαι της ένοιξε.

Την ηπήρανε την γκόρη τα κλάματα τσαι της έλεε: «Όχου, μάνα μου! Ηρτες; Τσ' εγώ ούλη τη νύχτα ηκαδούμουνα τσ' ήκλαια, ηθάρρου πως ησκοτώθητσε ή ηπνήτσε!»

Αλλά η μάνα εν ήδωτσε καμιάν ηπροσοχή στην γκόρη της, παρά μονάχα της έπε: «Κάμε μου έναν γκαφέ, τσαι εγώ φεύγω ζια το παλάτι.»

Της έκαμε η κόρη της τον γκαφέ, τον ήπιε τσαι ητράβηξε ζια το παλάτι.

Ηχτύπησε την μπόρτα του παλατιού, ηπροβέλλουνε οι δούλες τσαι λένε: «Πδος είναι;»

«Εγώ 'μαι. Ηρτα τσ' εγώ να πω έναν ηπαραμύθι στην βασιλιπούλα.»

Οι δούλες τηνε δώχτανε τσαι τηνε λέανε: «Τόσοι τσαι τόσοι ήρτανε τσαι εν τηνε κάμανε καλά, τσαι θα τηνε κάμεις εσύ;»

Η βασιλισσα ήκουσε από μέσα την γκουβέντα τσ' ηρώτηξε τις δούλες ίντα είναι.

Τσ' αυτές της έπανε ότι «Είναι μια γρζα τσαι θέλει να πει της βασιλιπούλες μας ηπαραμύθι.»

Ευτός η βασιλισσα ητζάταξε να τηνε βάλουνε μέσα. Τηνε παίρουνε ευτός τσαι τηνε παίνουνε στην βασιλιπούλα, τσ' ηητζίνηξε να της ξεστοριντζει ούλα όσα είδε την νύχτα.

Ευτός η βασιλιπούλα φωνάντζει τον μπατέρα της τσαι τη μάνα της τσαι τωσε λέει ότι η γρζα την έκαμε καλά με το ηπαραμύθι της, μόνο να τηνε φήσουνε να πάει στις γρζες το σπίτι να ξωμεινει, ζια να γνωρίσει την γκόρη της. Οι γονιοί της ευτός ηφοβηθήκανε μπας τσαι ξαναρωστήσει, τσαι τηνε ηπιστευτήκανε στα χέρτζα της γρζας, αφού της βάλανε σ' ένα καλάθι ένα σωρό φαζιά.

Ηλήσανε, το λοιπό, η γρζα με τη βασιλιπούλα στο σπίτι της τσαι, αφού ηφάανε, τηνε πήρε τσαι ηπήανε προς το βουνό, όπως ήκαμε

τσαι τδεινη την άλλη φορά. Ηπέρασε ο πετεινός με τα ξύλενα, ηβζήκανε από την γκουφάλα του δέντρου, τονε 'κλουθήσανε τσαι, σαν ηκατεβήκανε τσαι τις σαράντα σκάλες, ηκρυφτήκανε από πίσω απ' την σκάλα.

Ηρτανε οι αετοί τσαι, σαν ησηκωθήκανε από το τραπέντζι τσ' ηπήσανε στις κάμαρές τως, ο μαυροφρεμένος ήκαμε πάλι την ίντζα δουλειά. Ηνοιξε την γκασέλα, ήβγαλε την γκορόνα τσ' ηητσίνηξε πάλι να κλαίει.

Ετόει που ηφώναντζε: «Κλάψετε με, πόρτες, κλάψετε με, παράδουρα, κλάψετε με, μούπιλα!», όλα ηκλαίανε, τσαι μόνο η πόρτα που ήτονε από πίσω η γρζα με την βασιλιπούλα ηζελούσε.

Ηθώμωσε ζια καλά το παλληγκάρι τσαι πσάνει τον μπαρτά τσαι λέει στην μπόρτα: «Ηρτε η ώρα σου να σε σπασώ!»

Αξάφνα όμως ακούει μια φωνή: «Μηρόσεξε να μη με σκοτώσεις!»

Ανοιει την μπόρτα, τσαι ίντα να δει; Την γρζα με την βασιλιπούλα. Ευτός ηπήρε του κόσμου την χαρά το παλληγκάρι τσαι της έδωτσε την γκορόνα της. Ετσείνη του 'πε να πάει στο παλάτι την άλλη μέρα τσαι να τηνε ζυρέψει από τον μπατέρα της. Από τότες ήμεινε ζια πάλιντα νέος, ζιατί οι μοίρες τον έχαν μοιράνει, άμα εν ηβρισκούντανε κόρη να τονε θέλει, να μείνει πάντα αετός. Ύστερα η γρζα με την βασιλιπούλα ηφύανε τσαι ηπήανε στο παλάτι.

Η κόρη τα 'πε ούλα στον μπατέρα της, τσ' ο βασιλιάς τα δέχτητσε, τσαι ηρώτηξε τσαι την γρζα ίντα θέλει να τηνε κάμουνε ζια την μεγάλη χάρη που τωσε ζιάτρεψε την γκόρη τως.

Το πρώο το βασιλιπούλο ηητζήτηξε την βασιλιπούλα, τσαι την άλλη μέρα ηζινητσε ο γάμος τως, τσαι της κόρης της γρζας με τον ζιο του βεντζήρη, αφού ημιαζεύτητσε ο κόσμος από τον ντζαλαλισμό που ήβγαλε ο βασιλιάς.

Τσαι ηητζήσανε αυτοί καλά τσ' εμείς καλύτερα.

Η Ορφανή

ΜΙΑ μάνα είχε μίαν έμορφη, μια ακριβοδοχαστέρα, ο ήλιος δεν την έβλεπε ουδέ νύχτα κι ουδέ μέρα. Την έλουζε, τη χτένιζε με φιλντισένιο χτένι, στα πούπουλα την κοίφιζε, τη μοσχαναθρεμμένη.

Λίγος καιρός δεν πέρασε κι η μάνα της πεθαίνει, κι έμειν' η κόρη έρημη, ερημαφαναμένη.

Πολύς καιρός δεν πέρασε κι ο κύρης της παντρούτη. Πήρε γυναίκα μίαν οχιά: την έβραζε να γνέθει, την έδων' κριθνο ψωμί και το νερό μετρούσε. Δυο κόρες που 'χε η μητριά πολύ τις αγαπούσε.

Την παίρνει το παράπονο' με την καρδιά καμένη τη νύχτα, τα μεσάνυχτα, στο κοιμητήριο μπαίνει, κι από σιγά σιγά 'φευγε, στη μάνας της ζυγώνει, το χέρι της το άπλωσε και το σταυρό τσακώνει και με τα νύχια προσπαθεί την πλάκα να σηκώνει.

«Σήκω, μανούλα, από τη γης, σήκω και άκουσέ με, που ξένη μάνα έκαμα, και παρηγόρησέ με! Έκαμα ξένες αδερφές, και ξένη με φωνάζουν, με δέρονουνε, τα λόγια της μες στην καρδιά με σφάζουν!»

Κι απ' τα πολλά τα κλάματα κι απ' την πολλή λαχτάρα η πλάκα ανατέχτηκε κι ακούστηκε μι' αντάρα, μέσα βαδιά από τη γης σκληρή φωνή να βγαίνει. Την άκουσε η ορφανή, στέκει, δεν ανασαίνει.

«Σύρε, παιδί μου, στο καλό, σύρε και στην ευχή μου! Μη κλας και μη βαρυγομάς, κι το 'χω στην ψυχή μου! Σύρε, παιδί μου, στο καλό, και σύρε στον οντά σου, κι αύριο βράδυ θα βρεθεί ό,τι ποθεί η καρδιά σου!»

Κι όταν το σκότος σκόρπισε και χάραξε στα όρη, η πλάση όλη έδωσε χαρίσματα στην κόρη: Ο ήλιος έδωσε μορφή κι Αυγερινός τη χάρη και το φεγγάρι χάρισε όλο του το καμάρι: δροσούλα έδωσ' η αυγή, ο κάμπος το φουστάνι, τα διαμαντένια άστρια την Πούλια για στεφάνι.

Το βράδυ γίνετον χορός, ήταν χαρά στην πόλη· είχε χορό ο βασιλιάς. Μικροί, μεγάλοι, όλοι

ΜΑΝΗ. — Ε. Δασκαλάκη, *Λαογραφία* 20 (1962), 565-566.

επήγανε, κι η μητριά μες στα χρυσά ντυμένη είχε μαζί τις κόρες της. Η ορφανούλα μένει.

Την παίρνει το παράπονο' μπαίνει μες στον οντά της και στο προσκεφαλάκι της βρίσκει τη φορεσιά της. Λούστη, στολίστη κι άλλαξε κι έβαλε το στεφάνι, κάνει το σύννεφο άλογο και στο παλάτι φτάνει.

Στη σκάλα σαν επέττησε, ρόδα και κρίνα αφήνει και, σαν έμπήκε στο χορό, μεγάλη λάμψη χύνει. Όλοι, μεγάλοι και μικροί, στέκουν και την κοιτάζουν.

«Ποια να 'ναι.» λέει η μητριά, «που όλοι τη θαυμάζουν.»

Όταν την είδε ο βασιλιάς, χάνει τα λογικά του, να την πλησιάσει ήθελε, μα χάρδη από μπροστά του. Κι από την βία της την πολλή, μην τηνε δει ένα μάτι, πέφτει το πασουμάκι της στο κάτω σκαλοπάτι.

Τρέχει, το παίρνει ο βασιλιάς, θαυμάζει τέτοια χάρη: ποτές του δεν ξανάχε δει τέτοιος λογής ποδάρι.

Δούλους και σκλάβους πρόσταξε τότε να μην αφήσουν, όρη, λαγκάδια και βουνά, παντού να τη ζητήσουν.

Όλες το 'παλλαγιαστήνα, φτωχές κι αρχοντοπούλες, κι η μητριά κι οι κόρες της — δεν ταίριαζε σε ούλες.

Τότε ρωτάνε τη μητριά: «Δεν έχεις κόρη άλλη το πασουμάκι και αυτή στο πόδι της να βάλει.»

Και κείνη αποκρίθηκε: «Δεν έχω κόρη άλλη, περί να φύγετε αποδώ σύντομα και τρεχάτοι.»

Και κείνοι το υποψιάστηνα, τη βρίσκουν κά' στ' αμπάρι, της το φορέσαν — ταιριαστό τής ήρθε στο ποδάρι.

Αμέσως την επήρανε, στο βασιλιά την πάνε, κι η μητριά κι οι κόρες της απ' το κακό τους σκάνε.

Στο θρόνο την καθίσανε, βασιλίσσα την κάνουν, κι η μητριά κι οι κόρες της επέσαν να πεδάνουν.

Ο πολυφουμισμένος δράκος

Αρχή του παραμυθιού. Καλησπέρα της αφεντιάς σας.

ΗΤΑΝΕ μια φορά κι έναν καιρό ένας βασιλιάς και είχε μια δεκατέρα πολύ ωραία, που η ομορφιά της δεν είχε ταίρι. Ήταν τόσο όμορφη, που

να πει του ήλιου να σταθεί, τ' αυγερινού να λάμψει.

Όλα τα βασιλόπουλα ετρελονόντουσαν και ετρέχανε ποιος να την πρωτοπάρει γυναίκα. Αλλά αυτή δεν ήθελε να παντρευτεί και έβρισκε χίλιες προφάσεις για να μην πάρει κανέναν. Μέσα σε όλα τα βασιλόπουλα που τη γυρεύανε ήτανε ένα πολύ ωραίο, και της χτύπησε λιγάκι η καρδιά της που το είδε, αλλά πάλι δεν αποφάσιζε να τον πάρει, παρά ήθελε πρώτα να τον δοκιμάσει αν είναι αντρεπωμένος και αν την αγαπούσε τόσο πολύ, για να κάνει το θέλημά της.

Μιαν ημέρα είπε ότι κείνον θα πάρει άντρα όποιος πάει να της φέρει την χρυσή βεργίτσα του πολυφουμισμένου δράκου, που την ακουμπούσανε στις πόρτες κι ανοίγανε. Όσα βασιλόπουλα τ' άκουσαν κοκλίαναν απ' το φόβο τους, γιατί ήξεραν πολύ καλά ότι, αν ήθελαν να κάμουν αυτό που τους ζητούσε, θα εχανόντουσαν, γιατί ο πολυφουμισμένος δράκος ήτανε ο πιο άγριος και ο πιο δυνατός απ' όλους τους δράκους. Είχε ένα μάτι στο γλέφαρο, οπού έστεκε πάντα ανοιχτό, κι όταν εκοιμότανε κι όταν ήτανε ξυπνός, ώστε που δε μπορούσε να τον ζυγώσει κανείς χωρίς να φαγωθεί απ' αυτόν.

Αλλά το ωραίο βασιλόπουλο τόσο πολύ την αγαπούσε, οπού αποφάσισε να πάει ή να της φέρει τη χρυσή βεργίτσα ή να χαθεί. Έτσι το λοιπόν, επήρε το δρόμο δρόμο, χωρίς να πει σε κανέναν τίποτις, να δοκιμάσει την τύχη του. Μέρα νύχτα περπάταγε, χωρίς να ξέρει πού πηγαίνει. Επήγαινε στα λαγκάδια, απάνω, κάτω, στις ερημιές, πήγαινε, πήγαινε...

Εκεί που περπατούσε εκουράστηκε και κάθισε σ' ένα δέντρο αλό κάτω και τον έπηρε ο ύπνος. Όταν εξύπνησε, είδ' από μακριά μία γραία και κοσκίνιζε αλεύρι σ' ένα μεγάλο ταψί. Αλλά το αλεύρι δεν έπεφτε μέσα στο ταψί, αλλά έπεφτε στα χώματα. Τότες επλησίασε τη γραία, και είδε πως η γραία ήτανε στραβή.

ΑΘΗΝΑ. — Μ. Γρ. Καμπούρογλου, *Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρίας της Ελλάδος* 1 (1883), 147—153.

Τότες το βασιλόπουλο της είπε: «Στάσου, μάνα. Μην κοσκινίζεις τ' αλεύρι, γιατί πέφτει στα χώματσα.»

«Αμή δε λιέπω, παιδάτσι μου,» λέει η γραία.

«Φέρε, μάνα, να σ' το κοσκίνισω εγώ,» είπε το βασιλόπουλο.

Κι έτσι έπιασε και της κοσκίνισε τ' αλεύρι και το 'βανε σ' ένα σακί που ήτανε κειπέρα.

Και της λέει: «Πού θα το πιας, για να σε βοηθήσω, μάνα;»

Η γραία ευχαριστήθηκε πολύ από το βασιλόπουλο και του είπε: «Παιδί μου, το καλό που μου 'κανες, τι θέλεις να σου κάμω;»

Της είπε το βασιλόπουλο: «Μάνα, δώσ' μου την ευχή σου, γιατί ό,τι γυρεύω 'γώ δε μπορείς να με βοηθήσεις.»

«Και τι 'ναι κείνο που γυρεύεις;» είπε η γραία. «Δε μου το λες να ν τ' ακούσω κι εγώ, να ιδούμε, δε μπορώ να σε βοηθήσω τάχατες;»

Της λέει το βασιλόπουλο: «Εγώ, μάνα μου, είμαι βασιλόπουλο, μοναχογιός. Και άκουσα να λένε για μια βασιλοπούλα πως είναι πολύ ωραία, που πήγαιναν πολλά βασιλόπουλα και την εξητούσανε, κι εκείνη δεν έβρισκε άντρα που να της αρέσει. Τότες εγώ πήρα την ευχή από τη μάνα μου και πήγα να την ιδώ μόνο και να γυρίσω στον τόπον μου. Αλλά τι τα θέλεις, άμα την είδα ετρελάθηκα από την ομορφιά της και από τη γλυκάδα του προσώπου της. Μιαν ημέρα της έλεγε ο πατέρας της ότι "Πρέπει πλιόνε να παντρευτείς." Τότες του είπε αυτή ότι "Θα πάρω άντρα εκείνονε που θα μου φέρει τη χρυσή βεργίτσα του πολυφουμισμένου δράκου, που την ακουμπούν στις πόρτες και ανοίγουν."»

«Άκουσε, παιδί μου,» του λέει η γριά, «σε μεγάλο μπελά εμπήκες, αλλά η ευχή των γονέων σου και η δική μου θα κάμει την καρδιά σου. Να πάρεις, καθώς πάμε, τον δρόμο εκεί που είναι πολύ χορτάρι, γιατί κανείς άνθρωπος δεν επέτρεσε ποτές του. Θα πάρεις τον δρόμο, το λοιπόν. Κατά τον ανήφορο που πηγαίνει θα δεις κάτι βουνά και κάρκαρα. Εκεί θα ιδείς από μακριά μία μεγάλη σπηλιά.»

»Θα πάεις κοντά, κι αν ακούσεις μουγκρητό απέξω, θα πει πως ο δράκος είναι μέσα και κοιμάται. Τότες να σταθείς από μακριά, όσο που ν' ανοίξει η πόρτα της σπηλιάς, γιατί εκεί έχει τα πρόβατά του και βαινεί μπροστά μια μεγάλη πέτρα, που δε μπορεί κανείς να τηνε κουνήσει. Να καρτεράς ώστε που ν' ανοίξει ο δράκος να βγάλει τα πρόβατά του όξω. Τότες κάνεις τρόπο να χωθείς μες στη σπηλιά. Κι όταν έρθει να κοιμηθεί, κείνος βάζει τα πρόβατά του μέσα και κλείνει πάλι τη σπηλιά με το βράχο. Τότες να προσέχεις από το μουγκρητό και θα καταλάβεις πως κοιμάται.

»Τότε να κατέβεις αποκέει που είσαι κρυμμένος και να πας. Στα γένια του έχει δέσει ένα χρυσό κλειδάκι, και να κόψεις μ' αυτό το ψαλίδι το κλειδάκι μαζί με τα γένια του. Και όταν ανοίξει την σπηλιά, να φύγεις και συ.

»Όταν κατορθώσεις να φύγεις, παιδί μου, τότες να πάρεις πάλι το δρόμο που 'χει τα χόρτα. Εκεί θ' δεις ένα μεγάλο παλάτι. Το κλειδάκι αυτό, άμα το ακουμπήσεις στην πόρτα του παλατιού, θ' ανοίξει. Εσύ να μη δειλιάσεις, αλλά να πάρεις το δρόμο ν' ανέβεις απάνω στο παλάτι.

»Εκεί θα ιδείς απάνω σε μια μεγάλη κάμαρα είναι ένα άλογο κι ένας σκύλος. Και στο άλογο μπροστά είναι κόκαλα για να φάει, και στο σκύλο άχυρα. Τότες συ, χωρίς να πεις τίποτα, αλλάζεις και τα κόκαλα τα βαινεις μπροστά στο σκύλο. Και τ' άλλα πόνε θα τα μάθεις από τ' άλογο.»

Τότες το βασιλόπουλο την ευχαρίστησε τη γραία, της έδωσε μερικά φλωριά, επήρε το ψαλιδάκι που του 'δωσε και έφυγε. Τότες πήρε το δρόμο δρόμο και είδε τη μεγάλη τη σπηλιά.

Πάει κοντά, δεν άκουσε μουγκρητό. Εκοίταξε, και δεν ήτανε κανένας μες στη σπηλιά. Αλλά ήτανε ένα καζάνι μεγάλο γεμάτο γάλας, και μια πίτα ίσαμ' ένα αλώνι. Τότες θυμήθηκε το βασιλόπουλο που είχε πολλές ημέρες να φάει. Έκοψε, το λοιπόν, ένα κομμάτι πίτα και βούτηξε μέσα στο γάλα κι έφαγε, έφαγε καλά, που χόρτασε. Έπειτα παρατήρησε και είδε μια τρύπα ψηλά στο βράχο και πήγε και χώθηκε μέσα.

Υστερα από λίγη ώρα άκουσε τα κουδούνια των προβάτων και κατάλαβε ότι έρχονται τα πρόβατα και ο δράκος μαζί τους. Τότες τρύπωσε στην κρυψάνα του και παρακάλεσε το Θεό να τον βοηθήσει. Καθώς μπήκ' ο δράκος στη σπηλιά, ευθύς ετράβηξε την πέτρα και έκλεισε την τρύπα της σπηλιάς, κι αυτός εκάθισε να φάει. Αφού έφαγε, είδε πως δε χόρτασε.

Είπε: «Περίεργο, τι όρεξη που είχα σήμερα! Δε μ' έφτασε μήτε το γάλας μήτε η πίτα.»

Αλήθεια, αλησμόνησα να σας πω ότι η γριά του 'χε δώσει μια σκόνη κι έριξε στο παγούρι με το ρακί, που άμα το πει ο δράκος να κοιμηθεί βαθιά. Έτσι λοιπόν, ο δράκος, αφού έφαγε, εσκάλισε τη φωτιά και κοιμήθηκε.

Τότες, όταν άκουσε αυτός το μουγκρητό και κατάλαβε πως κοιμήθηκε, εκατέβηκε σιγά σιγά, έκοψε τις τριχές και πήρε το κλειδάκι από τα γένια του, και πάλι ανέβη απάνω στην κρυψάνα του.

Αλλά ύστερα συλλογίστηκε ότι, άμα ξυπνήσει ο δράκος και δει πως λείπει το κλειδάκι από τα γένια του, θα ψάξει να τον ευρεί. Εκάτεβηκε, το λοιπόν, και πήρε ένα δοκάρι μακρύ και το πελέκησε και το έβρανε στη φωτιά, κι αφού κή καλά, το έχωσε στο μάτι του δράκου και τον εστράβωσε. Τότες άρχισε το μουγκρητό και τις φωνές, που σήκωσε όλον τον κόσμο στο ποδάρι.

Οι άλλοι δράκοι, σαν άκουσαν τις φωνές του, έτρεξαν να ιδούν τι έχει ο αρχηγός τους. Αλλά δε μπορούσαν να έμπουν μέσα, γιατί ήταν η πέτρα μπροστά και δεν μπορούσαν να την κουνήσουνε. Και αφού άκουσαν τις φωνές του, ενόμισαν πως ήτανε μεθυσμένος και τον αφήσανε και σηκωθήκανε και φύγανε.

Τότες ο δράκος ετράβηξε το βράχο και άνοιξε τη σπηλιά και κάθισε στην πόρτα και άρχισε να τα χαϊδεύει και να τα βγαίνει όξω τα πρόβατά του ένα ένα. Ήτανε ένα μεγάλο και μαλλιαρό πρόβατο, και το βασιλόπουλο πιάστηκε από κάτω απ' την κοιλιά του απ' τα μαλλιά του και με τρόπο κατόρθωσε, ενώ το χάιδευε ο δράκος, να βγει όξω απ' τη σπηλιά.

Ας αφήσομε τον δράκο να γυρεύει εκείνον που τον εστράβωσε και ας έρθουμε στο βασιλόπουλο. Επήρε, λοιπόν, το δρόμο δρόμο το βασιλόπουλο, καθώς τον είχε οδηγήσει η γραία, και, όταν προχώρησε, από μακριά είδε το παλάτι.

Τότες επλησίασε και έβρανε το κλειδί στην κλειδαριά και άνοιξε η πόρτα. Ανέβηκε απάνω στο παλάτι και είδε ένα ωραίο άλογο δεμένο με αλυσίδες και είχε μπροστά του ένα σωρό κόκαλα, και ένα ωραίο μεγάλο σκύλο και είχε μπροστά του ένα σωρό άχυρα. Επολέμησε να λύσει το άλογο, δεν μπόρεσε. Τότες έβρανε τα άχυρα στο άλογο, και στο σκύλο τα κόκαλα.

Τότες, άμα έφαγε το άλογο κι ο σκύλος, άρχισαν να μιλούν και του είπαν: «Πού ευρέθηκες εδώ, παιδί μου; Θα έρθει ο πολυφουμισμένος δράκος να σε φάει.»

Τότες το παιδί διηγήθηκε ότι το δράκο τον εστράβωσε και ότι ήρθε εδώ και ζητούσε μια βεργίτσα χρυσή.

Τότες είπε το άλογο: «Ποιος σου παράγγειλε να έρθεις εδώ;»

Τότε το παιδί είπε για την γραία πως, όπως του παράγγειλε να κάμει, έκαμει.

Είπ' ο σκύλος: «Αυτή, παιδί μου, είναι η καλή μοίρα, και την έχανε τυφλώσει οι άλλες μοίρες, επειδή ποτές δεν είχε κάμει 'ς κανένα κακό, και την εμοιράνανε ότι, αν δε βρεθεί κανείς να την αγαπήσει και να τη λυπηθεί, να μη γίνει ποτέ καλά. Και δε βρισκότανε κανείς

να την λυπηθεί. Και τώρα, παιδί μου, να πας από τούτη τη μεριά» (του 'δειξαν από πού να πάει) «και να πας σ' αυτή τη κάμαρα, και θα ιδείς δυο βασιλοπούλες σκλαβωμένες μέσα στην κάμαρα, και να τις ελευθερώσεις.»

Το παιδί, λοιπόν, πήρε το δρόμο που 'φερνε στις κάμαρες. Είδε, λοιπόν, εκεί δυο βασιλοπούλες ωραίες, που, καθώς τον είδανε, απορήσανε. Τον ρωτήσανε πώς ευρέθηκε. Είπε την ιστορία του και πως ήρθε εδώ γυρεύοντας τη χρυσή βεργίτσα.

Τότες του είπαν εκείνες ότι «Σου τηνε δίνουμε, αλλά να μας ελευτερώσεις.»

Του έδωσαν τη βεργίτσα, επήγε την ακούμπησε πάνω στο άλογο, λύθηκε το άλογο. Την ακούμπησε στο σκύλο, λύθηκε ο σκύλος. Επήρε τότες τις βασιλοπούλες, τις κατέβασε από τις σκάλες, τις έβανε απάνω στο άλογο και πήρε και το σκύλο.

Αλλά αυτές είπαν ότι «Πριν φύγουμε, έχουμε κι ένα άλλο καλό να κάνουμε. Κοίταξε από το παράθυρο να ιδείς. Αυτά τα ζώα είναι όλα άνθρωποι, είναι και βασιλόπουλα μαζί, και ήτανε όλοι στο κυνήγι. Και επειδή ήσαν την πόρτα ανοιχτή, μπήκαν μέσα, αλλά κατά δυστυχία τους τους είδε ο δράκος και τους εράντισε με ένα νερό και τους έκαμε διάφορα ζώα. Τώρα κάμε γρήγορα να τους χτυπήσεις ελαφρά στην πλάτη με τη βεργίτσα, και τότε θα γίνουν όπως ήτανε πρώτα.»

Τότες πήγε το βασιλόπουλο κάτω με τη βεργίτσα, τους άγγιξε έναν έναν και αμέσως άρχισαν να γίνονται άνθρωποι, κάτι ωραίοι νέοι, και άρχισαν να αγκαλιάζουν και να φιλούν το βασιλόπουλο.

Τότες φρόντισε το βασιλόπουλο, έκλεισε το παλάτι με το κλειδί, αφού κατεβήκανε όλοι, και πήρε το κλειδί.

Εξέκίνησαν τότες όλοι, και τα βασιλόπουλα επήραν το δρόμο τους να παν στα δικά τους τα παλάτια, και το βασιλόπουλο με το άλογο και το σκυλί εξεκίνησε να παραδώσει τις βασιλοπούλες στους γονέους τους. Καθώς τις είδαν οι γονέοι τους, φαντάσου τι χαρά εκάνανε! Και του είπανε όποια θέλει από τις δύο να πάρει γυναίκα, και να τον κάνουν διάδοχο του θρόνου. Αλλά το βασιλόπουλο είπε πως είναι αρραβωνιασμένος και πως για χατίρι της αρραβωνιαστικιάς του ήρθε να βρει τη χρυσή βεργίτσα.

Τότες δεν χάνει καιρό το άλογο και ο σκύλος και γίνονται δυο ωραία βασιλόπουλα, επειδής είπανε εις το βασιλόπουλο και τους άγγιξε με τη χρυσή βεργίτσα. Απώρησε ο βασιλιάς, που τους είδε να γίνουν άνθρωποι, το άλογο και ο σκύλος.

Τότες εξομολογήθηκαν τα δύο βασιλόπουλα και είπαν: «Αν θέλεις, πολυχρονημένε μου βασιλιά, να μας κάμεις γαμπρούς. Ότανς έκλεψε ο δράκος τις βασιλοπούλες που αγναπούσαμε και πήγαμε να τις ελευθερώσουμε, εμένα με έκανε άλογο», είπε ο ένας, «και το φίλο μου σκύλο.»

Τους αγκάλιασε ο βασιλιάς και τους δύο και τους είπε ότι θα τους κάμει γαμπρούς του.

Τότες το ωραίο μας βασιλόπουλο έφυγε να πάει στην ωραία βασιλοπούλα. Αλλά δεν έφυγε πια με τα πόδια, αλλά του έδωσε πολλά αμάξια και δώρα ο βασιλιάς και τον πήγε έως την πόρτα της ωραίας βασιλοπούλας. Και οι βασιλοπούλες εκλάιανε, από χαρά για την ελευθέρωσή τους και από λύπη γιατί έφευγε ο ευεργέτης τους.

Ας αφήσουμε αυτούς και ας πάμε στη βασιλοπούλα. Η βασιλοπούλα, άμα άκουσε πως το ωραίο βασιλόπουλο έφυγε και δεν το έβλεπε πióνε, έπεσε να πεθάνει από τη λύπη της. Γιατροί και γιάτραινες έπεσαν να τη γιατρέψουν, και δε μπόρεσαν να κάμουν τίποτις. Ο πατέρας της ήτανε απελτισμένος, γιατί δεν είχε άλλο παιδί.

Όταν έφτασε το βασιλόπουλο εις το παλάτι, οι πόρτες όλες ήτανε κλειστές, γιατί είχανε μεγάλη λύπη για τη βασιλοπούλα, που επήγανε κάθε ημέρα και χειρότερα. Το βασιλόπουλο δε χάνει καιρό. Παίρνει τη χρυσή βεργίτσα στα χέρια του, την ακούμπησε σε μία μία και άνοιξαν όλες οι πόρτες, κι ευρέθηκε μπροστά στη βασιλοπούλα.

Καθώς τον είδε η βασιλοπούλα, σηκώθηκε ευτύς και τον αγκάλιασε και του είπε: «Εσένα θα πάρω! Και σε περιμένα τόσο καιρό, που πήγα να πεθάνω από τη λύπη μου γιατί έφυγες!»

Το βασιλόπουλο της διηγήθηκε όλα τα βάσανα που υπόφερε και της έδωσε τη χρυσή βεργίτσα.

Όργανα, τούμπανα, χαρές μεγάλες, έγινε ο γάμος, και την έπηρε και πήγε στους γονέους του, και εκεί έγιναν διπλές χαρές.

Και έζησαν καλά κι εμείς καλύτερα.

«Μα πώς μπορώ», λέει, «να σ' ευχαριστήσω, που μου ζητείς πράματα αδύνατα.»

«Το λοιπό, μεγαλειότητε,» λέει η Παχουλένια «σ' ενίκησα.»

«Όχι,» λέει ο βασιλιάς, «θέλω να δικιμάσουμε μία φορά ακόμη. Θάπας με το μικρότερό μου γιο, που είναι το αξιότερο παλληκάρι της χώρας, να περάσετε μαζί το μεγάλο ποτάμι. Όποιος φτάσει πρώτος από σας στην άλλη μεριά και μου φέρει τον παπαγάλο της ευτυχίας, εκείνος θα νικήσει. Αν τον φέρει ο γιος μου, θα σου κόψω το κεφάλι. Αν τον φέρεις εσύ, θα σου δώσω ετότες το γιο μου γι' άντρα.»

Το λοιπόν, η Παχουλένια εδέχτηκε με μεγάλην ευχαρίστηση.

Τ' άλλο πρωί επήγε στο στάβλο του πατέρα της κι εδιάλεξε το καλύτερο άλογο. Έπειτα εντύθηκε κι εκείνη άντρας καβελάρης και στο μεσημεράκι επήγε κατά το ποτάμι. Οπού εκεί ηύρηκε το γιο του άλλου βασιλιά, που επαιδευότουνα ν' αδειάσει το ποτάμι, για να περάσει απέναντι, μ' ένα κουταλάκι της ζάχαρης. Έκαμε κάτι γέλια, που δεν εβάσταε άλλο. Έπειτα έδωσε μία στο άλογο της με το δάρτη και εβούτησε στο ποτάμι. Σε λίγη ώρα ήτανε απέναντι.

Τώρα όμως ήτανε το δυσκολότερο. Γιατί τον παπαγάλο της ευτυχίας τον εφύλαε ένας δράκοντας δερίο, καθώς και το βασιλόπουλο που τον είχε ούλη νύχτα εφύλαε μη του τονε κλέψουνε. Γιατί ευτός ο παπαγάλος, όπως άνοιγε το στόμα του, εβγαине από δαύτονε χρυσάφι. Το λοιπόν, η Παχουλένια έδωσε στο δράκοντα αφιάμι και ήπιε. Έπειτα επαρουσιάστηκε στο βασιλόπουλο και του είπε τάχατες πως ήθελε να ιδεί ευτόνε τον παπαγάλο. Το βασιλόπουλο μετά χαράς εδέχτηκε. Αλλά καθώς ήτανε οι δύο τσους κλεισμένοι στην κάμερα, του δίνει μία η Παχουλένια και τονε ρίχνει κάτω. Αρπάζει ετότες τον παπαγάλο και φεύγει. Και στη πόρτα εκόλλησε ένα χαρτί και έλεγε: «Ήμωνα γυνάικα και σ' εγέλασα!» Έπειτα εκαβαλίκεψε το άλογο της κι επέρασε το ποτάμι.

Το βασιλόπουλο εσεκότουνα εκεί ακόμα και έκανε πως θ' αδειάσει με το κουταλάκι το νερό.

Οπού η Παχουλένια τρέχει με τον παπαγάλο και βρέσκει στο παλάτι το βασιλιά, τον πατέρα του. Ο παπαγάλος, μόλις τον είδε το βασιλιά, εβγαλε μία φωτιά από το στόμα του κι επήγε ίσια απάνου και τον έκαμε χωνίδι.

Κι έτσι η Παχουλένια επαντρεύτηκε το γιο του.

Τση μοίρας τα γραμμένα

ΜΙΑ φορά κι έναν καιρό ήτονε ένας μεγάλος βασιλέας. Αυτός ο βασιλέας είχενε μια μοναχοθυγατέρα πεντάμορφη και βαθιά γραμματισμένη. Σαν κάθε γονέος, κι ο βασιλέας εγάπανε τη θυγατέρα ντου ζέχωρα από όλα τα καλά που του 'χενε πεμπάτα ο Θεός. Είχενε μόνο μια στενοχωρία, πως ήπρεπε μίαν ημέρα να την αποχωριστεί, γιατί ήπρεπε, βέβαια, να τηνε παντρέψει.

Όσοι γαμπροί και να την εζητούσανε, δεν του 'ρεσε κιανένας: ολωνών τώς ήφενε δυσκολίες, τως ήδιδε ανίωματα να τ' ανιώσουνε. Να μην τα πολυλογούμε, ήθελε να φέρνει ως εμπόρειενε εμπόδια, για να αρνήσει να ζεχωριστεί το παιδί ντου.

Κάποτες ήφταξε η ώρα του Θεού και ήπυψε και την εγύρεψε ο πλουσιότερος βασιλέας του κόσμου. Κύρης και θυγατέρα δεν του βρήκανε ψευδάδι κι εκόψανε τα λόγια. Εδώκανε λόγο πως θα γενεί ο γάμος. Σαν ήφταξεν η μέρα, ο γαμπρός ετοιμάσε μεγάλο ψίκα, εφόρτωσε σαράντα καμήλες φουστάνια και χρυσαφικά, ήπυρε τη δωδεκάδα ντου κι επήγε να στεφανωθεί.

Εκάμανε ένα γάμο απόδεν ήτονε ζανακουσμένος, τον εγράψανε και στα βιβλία της πολιτείας, για να μη ζεχαστεί, και μετά κάμποσες ημέρες ήφυγε το αντρόνο, γιατί επεριμάνανε πώς και πώς τη βασίλισσα στον τόπο του βασιλέα.

Το μέρος από πηγάνανε ήτονε αλαργωπά, κι ευχθιαστήκανε σ' ένα μεγάλο δάσο. Εστέσανε τα τσαντήρια για να κοιμηθούνε τη νύχτα, και, κει που ετοιμαζούντανε να θέσει η νύφη, θωρεί ο γαμπρός ένα κόκκινο κόκκινο φως λιγάκι παρακάτω.

Πάει κοντά και βρίσκεται μπροστάς του ένα σπιτάκι, και στην πόρτα εκάθουντανε μια γρα. Επαρακάλεσε, λοιπόν, τη γρα να κονέψει τη γυνάικα ντου, για να μην κρυγιοληθεί στο τσαντήρι από κάτω, κι η γρα το δέχτηκε μετά χαράς. Επήνε η βασίλισσα να κοιμηθεί, μα πού να τηνε πάρει ύπνος από το τας τας τη πόρτας όλη τη νύχτα.

Το πρωί, σαν εσηκώθηκε, ερώτηξε τη γρα ίντα κακό ήτονε τούτο να όλη τη νύχτα, ίντα θέλανε τόσοινα αδρώποι κι εχτυπούσαν την πόρτα τζη.

«Άχι, θυγατέρι μου,» τη λέει, «κι εγώ είμαι η μοίρα τω μοιράδω,

ΚΑΛΛΟΝΗ (ΚΡΗΤΗ). — Ε. Φραγκάκι, Συμβολή στα λαογραφικά της Κρήτης, Αθήνα, 1949, 103-107.

κι έρχονται όλες οι μοίρες μέρα νύχτα και με ρωτούνε το ίντα χαρίζω σε κάθε άνθρωπο που θα γεννηθεί».

Τότες η βασίλισσα την ερώτηξε να μάθει σαν ίντα τσ' είχενε χαρισμένα.

Παίρνει την η γρα και πάνε σε μιαν κόμερα σπέραντη, απού 'χε γύρου τριγύρου σακούλια κρεμασμένα κι άλλα σακούλια ορθά, τα μισά γεμάτα, τ' άλλα μισά ίσαμε τη μέση, άλλα με λιγάκι πράμα στον πάτο. Απάνω σε κάθε σακούλι ήταν ένα όνομα.

Λέει, λοιπόν, η βασίλισσα: «Ίντά 'χουνε μέσα τα σακούλια, κερά μάνα;»

«Αυτά, παιδί μου, είναι τα βάσανα απού 'ναι γραμμένο να σύρει καθενείς σε τούτο τον κόσμο. Το δικό σου σακούλι είναι τούτονε, θυγατέρα μου,» της είπε και έδειξε ένα σακούλι μεσότο.

Η βασίλοπούλα ετσουκνογέλασε και είπene: «Άχι, κερά μάνα μου, και δε σου το πιστεύω. Εγώ πάω να γενώ βασίλισσα!»

Εμάνισε η μοίρα τω μοιράδω και τη λέει: «Επιά 'σαι κι επά 'μαι! Μια όπι να πιστέψεις και ξανάρθεις να με γυρεύεις, δε θα με βρεις, γιατί εγώ ποτές δεν κάθομαι στον ίδιο ντόπο.»

Κείνη την ώρα μπήκε ο βασιλιάς κι επήρε τη γυναίκα ντου, οι άλλοι όλοι ήσαν έτοιμοι, κι εφύγανε. Έτσι η βασίλισσα εξέχασε και τη μοίρα και τα λόγια τζη.

Επήγανε με το καλό στον τόπο ντως κι ο κόσμος ήστρωνε χαλιά και σιτζαντέδες να περνούνε. Εφτάζανε και στο παλάτι, κι εκεί ο βασιλέας τση παρδάωκε τριάντα εννιά κλειδιά, να 'ναι δικές τση τριάνα εννιά κάμαρες, να μπαίνει, να βγαίνει.

Επέρασε καιρός, οι βασιλιάδες ήσαν ευτυχισμένοι. Εγυρίσανε όλο το βασίλειο κι επέρασε η ώρα ντως μέσα σε χορούς και σε πανηγύρια.

Σαν εξαναγιαγείρανε στο παλάτι, εκατεβήκανε μιαν ημέρα στο περβόλι να πορπατήξουνε. Εκουραστήκανε κι εκάτσανε σ' ένα καναπέ από κάτω από ένα δέντρο. Ο βασιλέας ήσκυψε στην ποδιά τση βασίλισσας να τον ψειρίσει, κι εκεί που τον ψειρίζε αποκοιμήθηκε. Μιαν κοπανιά μέσα στα μαλλιά βρίσκει ένα μικρό κλειδάκι. Εκατάλαβε τότες πως ήτονε το κλειδάκι τση σαράντα κάμαρας. Το παίρνει κι αποθέτει αγάλια τρέχει μάνι μάνι και πάει κι ανοίγει τη σαράντα κάμερα.

Ανοίγει και ίντα να δει; Τι πουλιά και τι κελαιδίσιματτα ήτανε κείνα, και τι πεταλούδες και νερά, και μια όμορφη χασούζα, απού 'χενε

στη μέση τζη ένα μαρμαρένιο αϊτό κι ήτρεχε νερό απού το στόμα ντου! Θωπυμένη απού την ομορφιά, βγάνει το δαχτυλίδι τζη, ακουμπά το σπάνω στο μάρμαρο για να πλύνει τα χέρια τζη, μα ξαφνικά ζωντανεύει ο μαρμαρένιος αϊτός, αρπά και καταπίνει το δαχτυλίδι και πάει πάλι στον τόπο του και ξεκλουδά τη δουλειά ντου.

Στέκει σαν απολυθωμένη η βασίλισσα. Ξανοίγει το σιντριβάνι, κλαίει, ύστερα παρακαλεί τον αϊτό, μα αυτός στέκει και τηνε θωρεί με τα μαρμαρωμένα ντου αμάδια δίχως να τονε γνοιάζει.

Ίντα να κάμει, ίντα να γενει; Παίρνει πάλι το κλειδί, κλειδώνει την πόρτα και πάει και βάνει πάλι το κλειδί στα μαλλιά του βασιλέα δίχως να τηνε καταλάβει.

Εξύπνησε ο βασιλέας, ήφυγε, γιατί είχενε συμβούλιο με τη δωδεκάδα ντου.

Επήνε κι η βασίλισσα σπάνω κι ήμπαινε κι ήβγαينه στσι κάμερες κι ήσερνε τα μαλλιά τζη. Τίνος να το πει, τίνος να το φανερώσει; Ήρχιξε κι ήκλαιγε – τα πρώτα δάκρυα που πέσανε απού τ' αμάδια τζη. Όσον επέρνανε η ώρα, εμέρωνε, και στο ολουότερο ήπηρε την απόφαση κι ήδεσε στο δαχτύλι τζη ένα άσπρο πανάκι, τάξε και καλά πως την επόνεινε.

Τη νύχτα, που ήρθε ο βασιλιάς, την ερώτηξε.

Λέει: «Πονει με μια ολιά, μα δεν είναι πράμα, να περάσει θέλει.»

Αυτός, για να τηνε διασκεδάσει, εφώναξε τσι χορεύτρες και τσι τραγουδιστινες του παλαθιού και τσι διάταξε να κάμουνε τα καλύτερά ντως να διασκεδάσει η βασίλισσα.

Οι μέρες επερνούσανε, το δαχτύλι δεμένο. Μιαν ημέρα εθυμήθηκε ο βασιλέας κι είπε του γιατρού να πα να δει ίντα θ' αποκάνει με το δαχτύλι τση βασίλισσας.

Πιάνε μαζί, λυουν το... Η βασίλισσα εγίνηκε σαν το κερύ κίτρινη. Του βασιλέα εσηκωθήκανε τα μαλλιά τση κεφαλής του.

«Κα, ίντα 'ναι τούτονα; Πού 'ναι το δαχτυλίδι; Καύκο έχει και του το 'δωκέ!»

Αγριεύει, χτυπά τα χέρια ντου και παρουσιάζεται ένας αράπης. «Πάρε τηνε», του λέει, «να πα τη χρίσεις στο μπλαχικανέ ίσαμε το λαϊμό, να μη τζη μιλεί κιανείς, άλλο φαί να μην τρώει, μόνο τ' αποπλάματα των παιδιώ!»

Είπene, το, εγίνηκε. Εχτίσανε τη γυναίκα, κι αυτή ήλιωνε σαν το κερύ απού την ντροπή τζη. Να κακοβάνει ο νους του βασιλέα, να τηνε τυραννώνε άδικα – ποιος Θεός το 'θελε τούτονα το πράμα; Ο νους τση εγύριξε σιγά σιγά στο παλάτι του πατέρα τζη, στο γάμο τζη. Να

λέει συν του νου τ'ζη: «Όλα του κόσμου μάταια! Άχι, ίντα μου 'γραφε η μοίρα τω μοιράδιω!»

Επιτέλους μαν ημέρα ένας δούλος την ελυτήθηκε και ελευθέρωσε τη δεξιά τ'ζη χέρα. Ήγραψε δυο λόγια του πατέρα τ'ζη, και πάλι την ξανάχτισε.

Σαν ήπηρε ο πατέρας τση το γράμμα, εκαβαλίκειψε το καλύτερό ντου άλογο και τρέχει και πάει στο παλάτι του γαμπρού ντου.

Ο γαμπρός του τον υποδέχτηκε σα να μην ήτρεχε τίποτα. Εφάγανε, και σε λιγάκι ώρα ο πατέρας ερώτηξε πού είναι η κόρη ντου – στο ταξίδι πάει, γή πού αλλαού είναι;

Λέει ο άντρας τση: «Δεν είναι στο ταξίδι, μόνο εκεί που είναι δεν τηνε θωρεί μωδέ τ' αμάτι του ήλιου. Μα σαν ήρδες τόσονα δρόμο, γέρος άδρωπος, θα σου κάμω τη χάρη να πα τηνε δεξ. Δεν τα 'διαξε όμως καλά η θυγατέρα σου, να κάμει καύκο και να με ντροπιάσει. Έρχου μαζί μου να τηνε καμαρώσεις.»

Πάνε, θωρεί την ο πατέρας τση, αρχινά και κλαίει.

Τότες η κόρη τού λέει: «Μην κλαις, πατέρα, μόνο παρακάλεσε το βασιλέα να με ξεχτίσει μια στιγμήτσα και να με πάτε στη σαράντα κάμερα. Σαν πάμε, πε του να μ' αφήσει να του πω μιαν ιστορία.»

Δίχως την όρεξη ντου ήδωκε διαταγή και την ξεχτίσανε. Την ήπηρε από το χέρι ο πατέρας τση, κι από πίσω ήρχουνταν ο βασιλιάς με τσι πλια γέρους απού τη δωδεκάδα.

Πάνε στη σαράντα κάμερα, ανοίγουνε, και πάει η βασιλισσα και στέκει στον τόπο απού 'τανε στεμένη και την άλλη φορά. Αρχίζει και κάνει τως την ιστορία του σαχτυλιδιού, και, την ώρα που 'δειχνε με το σαχτύλι τ'ζη σε ποιον τόπο το 'χεν αφήσημένο, να πάλι και ξανακατεβαίνει ο αϊτός, ανοίγει το στόμα ντου και πέφτει το σαχτυλίδι.

Η βασιλισσα από τη χαρά τ'ζη ελιγοθύμησε. Ο βασιλέας δεν επίστευγε των αμασιώ ντου. Παίρνει τη γυναίκα ντου, ξελιγοθυμά τηνε και τση γυρεύγει συμπάδιο.

Μα αυτή, με την καλή τ'ζη καρδιά, του λέει: «Δε φταις ελόγου σου, ετσά 'ναι τση μοίρας τα γραμμένα.»

Ο Έξυπνος βασιλιάς και η τύχη του

ΜΙΑ φουρά ήταν τρεις βασ'λιάδεις. Ου ένας ήταν πουλύ έξυπνους. Οι άλλ' δεν 'ταν τόσο. Ήταν έξυπνους, μα σε κά-νέναν πόλιμου δε νικούσι.

Μια μέρα είπιν ου βασ'λιάς αυτός: «Θα πάου να βρω 'ν τύχη μ'.» Τουν ξηπουρόδ'σαν κι έκαμι χρόνια φιβγάτους.

Φεύγοντας ου βασ'λιάς μπήκει σ' ένα δάσους.

Ίκει ήταν μια μπάμπου που έγνιθι μι τ'ρόκα τ'ς. 'Ν είδι κι φουβρήθ' κι ου βασ'λιάς, κι σιούκουσι του τ'φέκι να τ'σκοτώσ'.

«Μη μι σκουτώντζ!» τουν είπιν η μπάμπου. «Ίγώ είμι η τύχη σ'.»

Πήγι κουντά κι 'ν καλημέρ'σι.

«Για πού μι του καλό, πιδί μ'!»

«Πασίνου να βρω 'ν τύχη μ'.»

Η μπάμπου τουν είπι: «Ίγώ είμι η τύχη σ'. Να πας πέρα ίκει, είνι ένα β'νό π' ανοίγει κι σφαλνάει. Άμα ανοίξ', να χουθείς μέσα.»

Κίντσι κι αυτός κι πήγι. Άν'ξι του β'νό, έκαμι να σφεί, μα πάλι φουβρήθ' κι κι γύρ'σι πίσου στ' μπάμπου.

«Να κάμ'ς καρδιά», τουν είπιν η μπάμπου, «κι να ριχτείς.»

Έκαμι καρδιά, κι άμα άν'ξι του β'νό, ρίχ'κι.

Ίκει μέσα ήταν οι Τύχις. Ήταν πουλύ όμορφα κουρίτσια κι είχαν πουλλά χαρτιά.

«Τι θελτζ;» τουν ρώτ'σαν.

«Θέλου 'ν τύχη μ', τ'ς είπιν.

Αράδιασαν όλα τα χαρτιά κι δε βρήκαν 'ν τύχη τ' πουθινά γραμμέν'.

Τότι τουν είπαν: «Θα σι δώσουμι ένα κουρίτσ' να 'νι γιουμάτου τύχη. Τ' μιλουνά του κουρίτσ'. Άμα του πάρ'ς, ούλου θα νικάς στου πόλιμου. Κι να λες: "Νίκ'σιν η γυναίκα μ'."»

Πήγι κι πήρι του κουρίτσ' τ' μιλουνά, που 'ταν γιουμάτου τύχη. Έκαμι τ' χαρά κι κάλτσι ολ'νούς τ'ς βασ'λιάδεις.

Κι όταν έκαμι πόλιμου, ούλου νικούσι.

Κι 'λιγι: «Νίκ'σι η γυναίκα μ'!»

Ο Μεγαλέξαντρος, ο γιος του Ήλιου

Η ΤΟΥΝΑ μία βασίλισσα και δεν έκανε παιδιά κι είχε μαράζι γι' αυτόν, κι όλο έκλαιε, έκλαιε. Ούτε τον άντρα τση είχε ναν τη παρηγορήσει: έλειπε όλο σε πολέμους. Αλλά ήτωνα και πολύ ωραία γυναίκα. Οπού εσθνήδαε και ενιρότωνα και εκαδότωνα στο προσηλιακό.

Του άρεσε του Ήλιου, που την ήβλεπε.

«Μωρέ, δεν είναι καλά», λέει, «να κάμω ένα παιδί με δαύτη; Καημό το 'χω κι εγώ να κάμω ένα.»

Το λοιπό, εκατέβηκε μία φορά και τσ' είπε: «Εγώ σ' αγαπάω, κι αμ' αγαπάς και συ, δέξου να κάνουμε παιδί.»

Η βασίλισσα εθαμπώθηκε, η κακομοίρα, που τον είδε κοντά τση. «Μπορώ να πω το όχι σ' ένα τέτοιο βασιλιά;» του είπε. «Είμαι άξια εγώ;»

Ο Ήλιος τσ' αποκρίθηκε: «Όμως με τη συμφωνία πως δε θαν το 'χεις πάντα το παιδί εσύ. Θαν το πάρω να βασιλέψει στο βασιλείό μου.»

«Και τι άλλο θέλω από να βασιλεύει στον ουρανό;» είπε η βασίλισσα.

Και στσι εννιά μήνες εγεννήθηκε ένα παιδί, ένα άστρο, όπου όσο το ήβλεπε κι εσκεφτότωνα πως θά' ρθει η ώρα ναν τση το πάρει, δεν ημπόρειε ναν το υποφέρει. Εκλειούσε πόρτες, χαραμάδες, μην πάει και τση τονε κλέψει ο Ήλιος κρυφά.

Όσο εμεγάλωνε το παιδί, τόσο εγενότωνα όμορφο και αντρείο, και το ελέγανε γι' αυτό Μεγαλέξαντρο.

Η καημένη η βασίλισσα ούλο υποφέρειε για δαύτονε και εσκεφτότωνα πως να γελάσει τον Ήλιο να μην του δώσει τον υγιό του.

Οπού αρχήνησε να μπαλιγάρει το παιδί κι ούλα ευτούνα και ναν του λέει: «Παιδάκι μου, δεν είναι μεγάλος ο κόσμος ούλος ναν τονε κάμεις δικόνε σου; Παρί τι θα καταλάβεις να βασιλεύεις εκεί απάνου; Κανέννας δε θα σε ξαναδεί από τσι δικούς σου.»

Οπού αποδώ, αποκεί, τον εκατάφερε.

«Αμή ο πατέρας μου, που θα με θέλει; Τι θα γένει;» είπε το παιδί. Λέει εκείνη: «Έγνοια σου, κι εγώ έχω να κάμω. Δε θαν τονε αφήσω. Μοναχά να προσέχουμε στον ύπνο σου, αν τύχει και κοιμηθείς

μέρα, γιατί ευτόνος τη νύχτα κοιμάται και δε φαίνεται. Εγώ θα στέκω από πάνω σου να σε φυλάω.»

Όπως κι όλας τον εφύλασε, τον εφύλασε...

Αλλά ο Μεγαλέξαντρος αρχήνησε κι εβαριότωνα το βασιλείό του και μία μέρα λέει στη μάνα του: «Μητέρα,» λέει, «εβαρέθηκα. Θα πάω να πάω και σ' άλλα βασιλεία, ναν τα κάμω δικά μου.»

Τι ναν του πει η μάνα του, η κακομοίρα;

«Καλά,» λέει, «παιδάκι μου. Να πας εδώ στη γης όπου θέλεις. Μοναχά σ' ορκίζω στο γάλα που 'χεις φαωμένο από μένανε, αν τύχει και κοιμηθείς μέρα, να βάλεις άθρωπο να σε φυλάει, μην τύχει και τρυπώσει καμία ώρα ο Ήλιος και σε πάρει.»

«Έγνοια σου,» λέει, «μανούλα μου. Θα προσέχω σαν να 'σουν εσύ.»

Όπως κιόλας ποτέ του δεν εκοιμότωνα απόγιομα. Είχε ένα στρατιώτη μπιστεμένο του και, μόνε έκανε πως λαγιάζει, τον εζύπναε.

Αμή μία μέρα (Τι είναι η τύχη! Όσα θέλεις κάνει!), εκεί που επερίμενε το φαητό του στο βασιλικό τραπέζι, τον επήρε ο ύπνος, γιατί ήτωνα κακονυχτισμένος.

Ο Ήλιος ευτούνη τη στιγμή εφύλασε. Δεν ήθελε τίποτσι άλλο: έστειλε μία αχτίνα του και τον επήρε.

Από τότενος ο Μεγαλέξαντρος ζει εκεί πάνω με τον πατέρα του και βασιλεύει.

Την ίδια ώρα ήβγαλε διαταγή με τη δωδεκάδα ντου να πάψουνε να γκρεμίζουνε τσι γέρους αδρώτους. Να τσ' αφήνουνε να 'ποθαίνουνε με το θάνατό ντως, γιατί ήσανε χρήσιμοι να δίδουνε συμβουλές για τα δύσκολα πράματα, απού δεν τα κόβγει ο νους τω νέω.

Κι εβγήκενε κι η παραμιά: «Απδού ζει πολλά μάθαίνει, μ' αλήθεια και πολλά παθαίνει.»

Ο γέρος, η γριά και το γαϊδούρι

*Κόκκινη κλωστή κλωσμένη,
στην ανέμη ντυλιμένη,
δώσ' της κλότσο να γυρίσει,
παραμύθι ν' αρχινήσει
και την καλή μας συντροφιά
να την καληπερίσει.*

ΜΙΑ φορά κι ένα καιρό ήταν ένας γέρος και μια γριά κι είχανε ένα κορίτσι έμορφο. Μια μέρα πέρασε ένας αφηλός άνθρωπος, το είδε 'πό το παραθύρι και το γύρεψε να το πάρει γυναίκα τ'. Η γριά δεν έστεργε.

«Σα δε με το δώσ' τε,» είπ' ο άνθρωπος, « γώ θα το κλέψω.»
Η γριά δεν έστεργε.

Ο γέρος είπε: «Ας το δώσ' με, γριά. Τύχη του κοριτσιού μας ήτανε.»
'Ηλθ' ο χειμώνας, ο γέρος κι η γριά δυστυχούσανε.

Σκέφθηκ' ο γέρος: «Ας πάγω να δω τη θυγατέρα μας, κι όλο που θα μας βοηθήσει.»

Πάγ' ο γέρος και χτυπάει την πόρτα. Η κόρη τ' ολόχαρη που τον είδε — ήτανε κι η ώρα που θα ήρχονταν ο άντρας της, που ήτανε δράκος κι έτρωγε ανθρώποι.

«Γώρα, πατέρα, τι να σε κάνω που, σαν έλδει, θα σε φάγει.»

Όπου να πει αυτά, τον ακούει να 'ρχεται, και βάζει τον πατέρα της μέσα σ' ένα σεντούκι άδειο και τονε κλείν'.

Έρχεται ο δράκος, λέγ': «Γυναίκα, ανθρωπίλας με μυρίζ'. Σαν είναι η μητέρα σ', θα την φάγω· σαν είν' ο πατέρας σου, θα τον αφήσω.»

«Ο πατέρας μου είναι,» και τον έβγαλε.

Κάθ'σανε να φάνε, και τον ρωτάει ο δράκος: «Πώς τα περνάτε;»

«Φτώχεια μεγάλη, ακόμα και το ψωμάκι στερούμασθε.»

Όταν δε να φύγ' ο γέρος, τον λέγ' ο δράκος: «Πάρε αυτό το γαϊδούρι. Κοίταξε στο δρόμο να μη τοτσιμπήσεις 'πό πίσω.»

«Ευχαριστώ,» είπ' ο γέρος, ανέβ'κε πάνω κι έφυγε.

Ο γέρος ήθελε να πηγαίν' πιο γλήγορα το γαϊδούρι και το τσίμπησε 'πό πίσω με τη βέργα. Αυτό έριξε 'πό πίσω τ' φλουριά. Κατέ-

βαίν' ο γέρος, τα μαζεύει και τα βάζ' στη σακούλα τ'. «Γι' αυτό μ' είπε ο γαμπρός μου να μη το τσιμπήσω 'πό πίσω στο δρόμο!»

Πήγε στο σπίτι. Η γριά τον περίμενε στην πόρτα. Χάρηκε που τον είδε ανεβασμένο στο γαϊδούρι, τον βοήθ' σε να κατέβ', τον ρώτ' σε για την κόρη τους, τον γαμπρό τους. Ο γέρος έδειξε και τα φλουριά, η γριά απ' τη χαρά δε συμμαζεύει τα χεϊλια της. Έτσι καλοπερνούσανε.

Η γριά έβλεπε που όλο ο γέρος έβγαζε 'πό κανένα φλουρί, τονε ρωτούσε: «Πώς τα φλουριά δε τελειών'νε;»
Ο γέρος δεν το 'λεγε.

Μια μέρα παραμόνεψε κι είδε πως, σαν τσιμπ' σε 'πό πίσω το γαϊδούρι, απ' το γαϊδούρι έπεφταν φλουριά. Από τότε η γριά έμαθε το μυστικό και, σαν ήθελε φλουριά, το τσιμπούσε 'πό πίσω κι έπαιρνε.

Μια μέρα η γριά φόρτωσε στο γαϊδούρι ένα σακί στάρι και το πήγε στο μύλο να τ' αλέσ'.

Είχε κι άλλοι που πήγανε ν' αλέσ'νε, κι είπε στο μυλωνά: «Ωσπου νά 'ρθ' η αράδα μ', γώ θα πα να μαζέψω λάχχανα. Μόνε το γαϊδούρι να μη το τσιμπήσεις 'πό πίσω.»

Λέγ' ο μυλωνάς: «Για να με πει η γριά να μη το τσιμπήσω 'πό πίσω', έχ' το λόγο τ'.»

Πάνει το τσιμπάει, και το γαϊδούρι 'ποκει που έκαμνε τη δουλειά τ' έβγαζε φλουριά. Τα μαζεύει γλήγορα, το παίρνει, και κει στο παχνί που ήτανε δεμένο το γαϊδούρι της γριάς βάζει το δικό τ', που το έμοιαζε.

Άλεσ' ο μυλωνάς το στάρι της γριάς, το φόρτωσε στο γαϊδούρι, μπρος το γαϊδούρι με το σακί και πίσ' πιάγ' η γριά.

Στο σπίτι βοήθησ' ο γέρος, κατέβασαν το σακί το αλεύρι. Τσιμπάει ο γέρος το γαϊδούρι, το ξανατσιμπάει, τίποτε. Φλουριά δεν έπεφταν. Πιάγ' η γριά και κείνη τσιμπάει, ξανατσιμπάει το γαϊδούρι, αυτό κλοτσάει, σ' κών' τα πόδια τ', και φλουρί δεν πέφτει. Πιάσθηκ' ο γέρος τη γριά, που πήρε άλλο γαϊδούρι, η γριά έκλαιγε.

Ανεβαίν' ο γέρος στο γαϊδούρι και πιάγ' ίσια στο μυλωνά. Γυρεύει το γαϊδούρι τ'.

«Αυτό δεν είναι το δικό μ'.»

«Όχι, το δικό σ' είναι.»

Μάλωσαν, ο μυλωνάς τον έδιωξε με τις σπρωξές, κι ο γέρος με το κεφάλι κάτ' γύρ' σε σπίτι τ'.

Έστερα 'πό λίγες μέρες ξαναπήρε το δρόμο και πάγει στην κόρη τ'. Η κόρη τ' τον άνοιξε, τον βλέπ' στεναχωρημένο.

«Τι έχ'ς, πατέρα;»

Ο γέρος είπε όλ' την ιστορία τ'.

Ο άντρας της ο δράκος ήτανε εκεί και τον είπε: «Μη στεναχωριέσαι, πατέρα.» Τον έδωσε ένα μύλο που αλέθ'νε τον καφέ. «Όταν πεινάς, θα τον γυρνάς από τα δεξιά στ' αριστερά, κι όταν θέλεις να σηκωθούν τα πιάτα και τα φαγιά, θα τον γυρνάς απ' τα αριστερά στα δεξιά.»

Ο γέρος χάρ' κε, τον ευχαρίστησε, κι έβαλε το μύλο μέσα στον τρουβά κι έφυγε. Η γριά, σαν τον είδε που ήρχονταν χωρίς γαϊδούρι, δεν είχε ήπια να σ' κωθεί.

Αφού ξεκουράσθηκε ο γέρος, λέγ' τη γριά: «Έλα να φάμε.»

«Γι να φάμε, γέρο, που δεν έχ' με τίποτε.»

«Έλα, σε λέγω, να φάμε.»

Κάθ'σανε.

Ρωτάει τη γριά: «Τι θέλ'ς, γριά, να φάμε;»

Η γριά λέγ': «Να είχαμε πλάφι και μπακλαβά, να είχαμε και λίγο κρασάκι...»

Γυρνάει ο γέρος το μύλο απ' τα δεξιά στ' αριστερά, βγαίν' ένα τραπέζι με λογιώ ντω λογιώ φαγώσιμα, και μες στη μέσ' ένα πιάτο μεγάλο πλάφι, ένα μπακλαβά, κρασί, κι ό, τι άλλο δέλ'ς. Γέρος και γριά σάστισαν κι άρχισαν να σταυροκοπιούνται. Έφαγαν καλά, ήπιαν κρασάκι.

«Τώρα», λέγ' ο γέρος, «να σηκωθεί και το τραπέζι.»

Γυρνάει το μύλο απ' τ' αριστερά στα δεξιά, και δε μνήσκει ούτε ψιχάλο.

«Ε, ας είναι καλά ο γαμπρός μας κι η κόρη μας!»

Και κοιμήθ'κανε ήσυχο κι ευχαριστημένοι.

Έστερα 'πό κάμποσες μέρες λέγ' η γριά το γέρο: «Να φιλέψουμε τον καϊμακάμη και τους δικούς του, να μας διουν τώρα που έχ' με 'πό όλα τα φαγιά.»

«Καλά,» ειπ' ο γέρος. Και πήγε και τους κάλεσε στο φαγί.

Ο καϊμακάμης απόρ'σε πώς αυτοί, φτωχοί άνθρωποι, τους φώναξαν να τους φιλέψ'νε. Κάθ'σανε να φάνε, μπροστά τους δεν ήτανε τίποτε. Παίρνει το μύλο του καφέ ο γέρος, τον γυρνάει, βγαίνει ένα τραπέζι γεμάτο μ' όλα τα φαγιά, πίτες, γλυκίσματα, φρούτα, κρασί. Ο καϊμακάμης σάστισε: Τι είναι αυτά; Αφού έφαγαν κι ήπιαν, γυρνάει πάλι το μύλο ο γέρος, το τραπέζι ολάκερο με τα αποφάγια χάνεται.

Ο καϊμακάμης αποκρύφισσε το γέρο και τη γριά και πήρε το μύλο. Την άλλη μέρα κάθονται να φάνε γέρος και γριά, γυρεύ'νε το μύλο δω, τον γυρεύ'νε κει – ο μύλος δεν είναι.

Πάγ' ο γέρος στον καϊμακάμη, γυρεύει το μύλο. Οι άνθρωποι τ' με σπρωξιάς τον εβγαλαν έξω.

Με σκυμμένο κεφάλι πάγει στο σπίτι τ' ο γέρος και πιάσθηκε τη γριά, που κείν' ήτανε η αιτία που έχασαν το γαϊδούρι, που έχασαν και το μύλο. Κλαίει η γριά, κλαίει ο γέρος.

Λέγ' ο γέρος: «Πάλε να πάγω στο γαμπρό μας.» Κι έφυγε.

Χτυπάει την πόρτα. Η κόρη τ' τον άνοιξε, τον πήρε μέσα, κι αφού τον έβαλε και ξεκουράσθηκε, τον έδωσε να φάγει και τον ρώτ'σε: «Γιατί, πατέρα, είσαι πάλε τόσο λυπημένος;»

Κι είπε τι έπαθε.

Ο γαμπρός του ο δράκος δεν άνοιξε το στόμα τ' να πει τίποτε, μόνε την ώρα που θε να φύγ' τον έδωσε μια νεροκολοκύθα που απλό πάνω είχε ένα φελλό και τον είπε: «Μ' αυτήνα πάνε στο μυλωνά και στον καϊμακάμη, άνοιξ' την, και θα βρεις το δικαιο σ'.»

«Σας ευχαριστώ,» είπ' ο γέρος κι έφυγε.

Πήνε ίσια στο μυλωνά.

«Δώσ' με, μυλωνά, το γαϊδούρι μ'.»

«Ποιο γαϊδούρι σ' να σε δώσω; Η γριά σ' το πήρε.»

«Δώσ' με, μυλωνά, το γαϊδούρι μ'.»

«Ποιο γαϊδούρι σ' να σε δώσω; Η γριά σ' το πήρε.»

«Καλά,» λέγ' ο γέρος.

Ανοιγ' τη νεροκολοκύθα και βγαίν' ένας αράπης αφηλός με τσα- χείλες κόκκινες, με μια σόπα στο χέρι, και δώσ' του και χτυπάει το μυλωνά.

«Δώσ' με, μυλωνά, το γαϊδούρι μ'.»

«Στάσ', στάσ', να πα να σ' το φέρω!»

Στουμπώνει ο γέρος τη νεροκολοκύθα, ο αράπης χάνεται.

Παίρνει το γαϊδούρι τ' ο γέρος και πάγ' ίσια στον καϊμακάμη.

«Αφέντη καϊμακάμη, σε παρακαλώ, δώσ' με το μύλο μ'.»

«Ποιο μύλο σ';»

Δε πρόφθασε να φωνάξ' τις ανθρώποι τ' να τον εβγάλ'νε έξω, κι ανοιγ' ο γέρος τη νεροκολοκύθα, βγαίν' ο αράπης με τη σόπα στο χέρι και δώσ' του και χτυπάει τον καϊμακάμη, δώσ' του και τον χτυπάει.

«Αφέντη καϊμακάμη, δώσ' με το μύλο μ'.»

«Να πα να σ' τον φέρω!»

Κλείνει τη νεροκολοκύθα με το φελλό, χάνεται ο αράπης, παίρνει το μύλο, κάθεται πán' στο γαϊδούρι, κι ολόχαρος πάγ' στο σπίτι τ'. Η γριά πα, σαν τον είδε, άστραψε το πρόσωπό τ'ς. Τονε βοήθ'σε να κατέβ' πό το γαϊδούρι, κι έζησαν καλά κι εμείς καλύτερα.

Εσύ, κυρά μου, κάθου, κάθου, και η μοίρα σου δουλεύει

ΜΙΑ φορά ήθονα δύο αδρεφάδες, μία μουρλή και μία φρόνιμη. Το λοιπό, ερχότουνα Λαμπρή, και λέει η φρόνιμη αδρεφή στη μουρλή: «Έρχεται», λέει, «η Ανάσταση του Κυρίου. Δε φτιάχνεις μία φορεσιά του άντρα σου;»

Λέει: «Και πώς θαν του τη φτιάσω;»

«Να σου πάρει», λέει, «λινάρι, και συ ναν το φάνεις.»

Λοιπό, το λέει του αντρός τση το βράδυ αυτή η τρελή.

«Μπα,» λέει εκείνος τση γυναικας του, «επρόκοψες; Πώς το 'παθες; Το λοιπό, πες μου τι σου χρειάζεται, να σ' το φέρω.»

Λέει: «Να μου πάρεις ένα σακί λινάρι, ένα σακί σύκα και μία νταμιτζάνα παλιό κρασί.»

Τση τα πήρε, λοιπό, εκείνος όλα. Και εκείνη κάθε νύχτα, με το σήμα του Αγίου, εσηκωνότουνα.

«Και γιατί, γυναικά, σηκώνεσαι;» τση 'λεγε ο άντρας τση.

«Άντρα μου, πάω να φάνω τα ρούχα σου,» του 'λεγε εκείνη.

Αλλά εκείνη επήγαινε κι έσπασε καρύδια, έκαιε το λινάρι κι έψανε τα σύκα και τα 'τρωε. Κάθε βράδυ ευτουόνη η δουλειά εγενότουνα. Έπινε και το παλιό κρασί κι εγενότουνα κούρνια. Έτσι επέρασε κάμποσος καιρός.

Τση λέει ο άντρας τση μία μέρα: «Γυναικά, τα ρούχα μου τι γένονται;»

«Τα φαίνω, άντρα μου, τα φαίνω.»

Επεράσανε κάμποσες ημέρες ακόμη, επλησίαζε η Λαμπρή. Έφασε τα σύκα όλα και τα καρύδια, έκαψε και το λινάρι, ήπιε και το κρασί.

Πάει, λοιπό, μία μέρα η αδρεφή τση η άλλη, η φρόνιμη. Τση λέει: «Τα 'φανες τα ρούχα του αντρός σου;»

«Όχι, μωρή αδρεφή,» λέει. «Γιατί μου πήρε ο άντρας μου σύκα, λινάρι και καρύδια, και εσηκωνόμουνα, έκαια το λινάρι, τα έψανε και τα 'τρωγα, έπινα και παλιό κρασί και πέρναα βασιλικά.»

«Ω,» λέει η αδρεφή τση, «κακομοίρα μου, σε λυτάμαι. Θα σε σκοτώσει, έτσι το μάθει ο άντρας σου. Πάρε, έχω εγώ δύο μούδες ρούχα του αντρός μου φασμένες. Θα σου δώσω τη μία.»

«Ω,» λέει, «αδρεφούλα μου, καλά θα κάμεις.»